



GEMEENTE TERNEUZEN

Ruimtelijke onderbouwing 'Golfbaan 'De Woeste Kop''



RUIMTELIJK ADVIES BUREAU

Zweistra & Van Gorp

gemeente	Terneuzen
titel	Ruimtelijke onderbouwing 'Golfbaan 'De Woeste Kop''
projectnummer	TN3001
status	definitief
concept	19 april 2017
definitief	19 december 2017



RUIMTELIJKE ONDERBOUWING

RUIMTELIJKE ONDERBOUWING

ten behoeve van de uitbreiding van voorzieningen op de 'Golfbaan 'De Woeste Kop' in de gemeente Terneuzen

INHOUD

1	INLEIDING	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Vigerend bestemmingsplan	3
1.3	Leeswijzer	3
2	HUIDIGE EN BEOOGDE SITUATIE	5
2.1	Huidige situatie	5
2.2	Beoogde ontwikkeling	7
3	BELEIDSKADERS	11
3.1	Rijksbeleid	11
3.2	Provinciaal beleid	12
3.3	Gemeentelijk beleid	13
3.4	Toetsing beleidskaders	14
4	KWALITEIT VAN DE LEEFOMGEVING	15
4.1	Bodem	15
4.2	Archeologie	15
4.3	Cultuurhistorie	17
4.4	Water	18
4.5	Ecologie / flora en fauna	21
4.6	Milieuhinder	24
4.7	Geluidhinder	25
4.8	Luchtkwaliteit	26
4.9	Externe veiligheid	26
4.10	Overige belemmeringen	29
5	ECONOMISCHE UITVOERBAARHEID	31
6	PROCEDURELE ASPECTEN	33
7	MOTIVERING	35
7.1	Afweging	35
7.2	Conclusie	35

Bijlage 1: Quickscan Wet natuurbescherming

Bijlage 2: Nader onderzoek vliegroute vleermuizen Golfvereniging De Woeste Kop Axel



1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

De Stichting Golf Zeeuwsch-Vlaanderen beoogt de oefenfaciliteiten en de voorzieningen voor het onderhoud van de golfbaan, gelegen in het natuurgebied Smitsschore te Axel, uit te breiden. De golfbaan is sinds haar bestaan (1986) uitgegroeid van een 9 holes baan tot een volwaardige 18 holes baan (1998) die de A-status heeft van de Nederlandse Golf Federatie. Vanaf dat moment is het ledental van de golfvereniging 'De woeste Kop' fors gegroeid, van circa 600 leden in 2004 tot circa 900 leden in 2017. De oefenfaciliteiten en de voorzieningen voor het onderhoud zijn echter niet meegegroeid en voldoen niet meer aan de eisen van de huidige tijd. Vernieuwing en uitbreiding zijn derhalve aan de orde.

Het plangebied waarin de beoogde ontwikkelingen plaatsvinden omvat alleen het terrein van de golfbaan. In figuur 1 en 2 is de ligging van de projectlocatie opgenomen.

1.2 Vigerend bestemmingsplan

Het plangebied is gelegen in de vigerende beheersverordening 'Axel-Zuid' (vastgesteld d.d. 30-05-2013). De gronden zijn gelegen binnen de besluitvlakken 'Geluidszone – industrie' en 'Recreatie-Dagrecreatie' met het subbesluitvlak 'golfbaan'. Binnen dit subbesluitvlak mag van het bouwperceel ten hoogste 150 m² worden bebouwd met gebouwen en overkappingen. De realisatie van de beoogde uitbreiding is niet mogelijk binnen het vigerende besluitvlak. Zo past de ontwikkeling niet binnen de bouwregels van de beheersverordening. In een beheersverordening wordt alleen de bestaande situatie gereguleerd. Er zijn dan ook geen afwijkings- of wijzigingsbevoegdheden opgenomen om de beoogde ontwikkeling te realiseren. Het is derhalve noodzakelijk een planologische procedure te doorlopen om de beoogde ontwikkeling te kunnen realiseren.

Voor het opstarten van een afwijkingsprocedure volgens artikel 2.12, lid 1, sub a onder 3 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) is een ruimtelijke onderbouwing noodzakelijk. Het voorliggende document betreft de goede ruimtelijke onderbouwing zoals is opgenomen in artikel 2.12, lid 1, onder a, sub 3 Wabo. Hiermee kan het plan planologisch-juridisch mogelijk gemaakt worden.

1.3 Leeswijzer

De ruimtelijke onderbouwing is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 1 is de aanleiding voor het opstellen van deze ruimtelijke onderbouwing beschreven. In hoofdstuk 2 wordt de situatie in haar context beschreven. Tevens wordt in dit hoofdstuk een toelichting op de ontwikkeling gegeven. Vervolgens worden in hoofdstuk 3 de verschillende relevante beleidskaders toegelicht en zal de ontwikkeling hieraan worden getoetst. In hoofdstuk 4, kwaliteit van de leefomgeving, komen de milieuaspecten aan de orde. De economische uitvoerbaarheid komt in hoofdstuk 5 aan bod. In hoofdstuk 6 wordt ingegaan op de procedurele aspecten. Tot slot wordt in hoofdstuk 7 een motivering voor afwijking van het vigerende bestemmingsplan gegeven.

2 HUIDIGE EN BEOOGDE SITUATIE

2.1 Huidige situatie

Ligging plangebied

Golfvereniging 'De Woeste Kop' is opgericht in 1983 en speelde de eerste jaren in een recreatiegebied in de Braakman. Sinds 1986 heeft de golfvereniging zicht gevestigd in het natuur- en recreatiegebied Smitsschorre aan de zuidrand van Axel.

Het totale natuur- en recreatiegebied Smitschorre meet circa 276 hectare en is eigendom van Staatsbosbeheer. Het is van oorsprong een schorrengebied dat uiteindelijk in 1790 is ingedijkt. Dit laaggelegen gebied is in 1968 gebruikt om het zand, dat vrijkwam bij de verbreding van het Kanaal Gent-Terneuzen in dit gebied op te spuiten. Vanaf 1985 is een groot deel van het opgespoten terrein door Staatsbosbeheer bebost.

Tegelijkertijd is destijds een deel van het terrein voor meer intensieve recreatie aangelegd. Hier bevindt zich onder meer een golfterrein, een motorcrosscircuit en een zweefvliegveld. In het oostelijke deel van het bos, het Kunstbos, zijn kunstwerken opgesteld.

Ten noorden van het opgespoten terrein ligt een laaggelegen gebied dat grenst aan de Axelse Kreek en is ingericht als natuurgebied. De Zwartenhoekse Kreek sluit in het westen aan op dit gebied.

Golfbaan 'De Woeste Kop'

De golfbaan betreft een 18-holes golfbaan met A-status. Het terrein beschikt over een ruime parkeerplaats met circa 140 parkeerplaatsen. De bebouwing ten behoeve van de golfbaan is rondom de parkeerplaats geconcentreerd. Op dit moment is er circa 1.030 m² aan gebouwen en overkappingen op de golfbaan aanwezig.

Ten noorden van de parkeerplaats is het clubhuis gelegen. Verder zijn er aan de oostzijde van het terrein verschillende loodsen aanwezig ten behoeve van opslag en onderhoud van materieel. Aan de oostzijde van het clubhuis zijn de oefenfaciliteiten met de driving range gelegen. Midden op het terrein is nu de opslag van zand gesitueerd. Zie figuur 4 voor foto's van de bestaande situatie. Het overige deel van het terrein is ingericht voor de golfbaan zelf.



Clubgebouw vooraanzicht



Clubgebouw zijaanzicht



Locatie nieuwe loods voor buggy's, elektro trolleys en golfassen



Bestaande locatie zandopslag



Driving range en oefengreens



Loods t.b.v. opslag en onderhoud



Stalling buggy's/Handicarts



Justasweg

Figuur 4: Foto's bestaande situatie

2.2 Beoogde ontwikkeling

In 1998 is de golfbaan uitgebreid van een 9 holes baan tot een volwaardige 18 holes baan. Het ledenaantal van de vereniging is sinds deze uitbreiding meer dan verdubbeld. De oefenfaciliteiten en de voorzieningen voor het onderhoud zijn echter niet meegegroeid en voldoen niet meer aan de eisen van de huidige tijd. Vernieuwing en uitbreiding zijn derhalve aan de orde.

Het doel van de uitbreiding is vierledig:

1. Verbetering van voorzieningen ten behoeve van het onderhoud van de baan.
2. Het verbeteren van de oefenfaciliteiten.
3. Het verbeteren van de veiligheid rondom de driving range.
4. Het vervangen en vergroten van de ruimte voor de opslag van buggy's, elektro trolleys en golfassen.

De beoogde uitbreiding ziet als eerste op het verhogen van de veiligheid rondom de driving range door middel van het realiseren van hogere vangnetten. Daarnaast zullen twee nieuwe loodsen worden gebouwd die met name gebruikt zullen worden als opslagplaats. Ook zal er een nieuwe buitenopslag voor zand worden gerealiseerd met daarbij een nieuwe ingang voor vrachtverkeer vanaf de Justaasweg. Tevens zullen een nieuwe putting green, chipping green en bunkergreen op een locatie nabij de afslag voor hole 1 worden gerealiseerd. De ontwikkeling ziet verder op het verlengen van de driving range en het bouwen van een nieuwe overdekte afslag galerij. Tot slot bestaat ook de wens om de overkapping ten behoeve van het droog zetten van de golfassen uit te breiden en/of te verplaatsen en een toilet te realiseren ter hoogte van de green van hole 14, zie figuur 6.



Figuur 4: Indicatie nieuwe loods voor buggy's, elektro trolleys en golfassen



Figuur 5: Nieuwe ruimte voor een machine opslag, nieuwe locatie zandopslag en nieuwe terreintoegang voor vrachtwagens



Legenda:

1. Het plaatsen van een nieuw veiligheidsnet ten behoeve van de driving range;
2. Het bouwen van een nieuwe loods voor buggy's, elektro trolleys en golfassen;
3. Het verwijderen van de oude loodsen voor buggy's et cetera en het op deze locatie bouwen van een nieuwe ruimte voor een machine opslag/Het verplaatsen van de huidige zandopslag en het creëren van een nieuwe terreintoegang voor vrachtwagens;
4. Het aanleggen van nieuwe oefengreens en een bunkergreen;
5. Het plaatsen van een nieuwe oefengalerij en het verlengen van de driving range.
6. Realiseren toilet.

Figuur 6: Locaties beoogde wijzigingen

Meer specifiek omvatten de werkzaamheden het volgende:

1. *Het plaatsen van een nieuw veiligheidsnet ten behoeve van de driving range;*
Het bestaande veiligheidsnet achter de driving range wordt vervangen door een nieuw net. Dit nieuwe net wordt 18 m hoog. Dit beschermt golfers op de achterliggende hole 4 tegen overvliegende ballen.
2. *Het bouwen van een nieuwe loods voor buggy's, elektro trolleys en golftassen;*
De nieuwe loods wordt geplaatst in het bestaande bos tussen de Justaasweg en de green van hole 18. De afmetingen van de nieuwe loods zijn ongeveer 15 x 25 m. De goothoogte bedraagt circa 3 m. (zie ook figuur 4)
3. *Het verwijderen van de oude loodsen voor buggy's et cetera en het op deze locatie bouwen van een nieuwe ruimte voor een machine opslag. / Het verplaatsen van de huidige zandopslag en het creëren van een nieuwe terreintoegang voor vrachtwagens;*
Het slopen van de bestaande nissen hut voor opslag van buggy's en elektro trolleys en het plaatsen van een nieuwe loods op deze locatie, bestemd als werkplaats voor de greenkeepers en opslagruimte voor machines. De afmetingen van dit nieuwe gebouw zal ongeveer 20 bij 20 m bedragen. Een gedeelte van deze loods wordt dan gebruikt als overdekte wasplaats voor voertuigen en opslag van mest- en brandstoffen, een en ander voorzien vloestofdichte bodem. De aanpassing is zowel nodig om te kunnen voldoen aan regelgeving als om voldoende ruimte te creëren voor machines voor baanonderhoud en verdere benodigdheden. In figuur 5 is de beoogde nieuwe inrichting weergegeven.
4. *Het aanleggen van nieuwe oefengreens en een bunkergreen;*
Het bouwen van een nieuwe putting green, chipping green en bunkergreen op een locatie nabij de afslag voor hole 1.
5. *Het plaatsen van een nieuwe oefengalerij en het verlengen van de driving range.*
Het verlengen van de driving range met ± 25 m door de bestaande oefengreens te verwijderen, en het bouwen van een nieuwe overdekte afslag galerij. Daarbij wordt beoogd de overkapping voor de golftassen uit te breiden op de bestaande locatie of deze direct aan de overdekte afslag galerij vast te maken.
6. *Realiseren toilet.*
Aan de zuidzijde van de green van hole 14 zal een toilet worden gerealiseerd vanwege de grote afstand tot aan het clubgebouw.

De bovenstaande nummers corresponderen met de nummers zoals weergegeven in figuur 6 zodat de ligging van de ontwikkelingen op het terrein in beeld is gebracht.

3 BELEIDSKADERS

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het voor de beoogde ontwikkeling relevante beleid van Rijk, provincie en gemeente. Aan het eind van dit hoofdstuk wordt in de paragraaf 'Toetsing beleidskaders' beschreven waarom de beoogde ontwikkeling past binnen het vigerende beleid van de genoemde overheden.

3.1 Rijksbeleid

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

Op 13 maart 2012 is de Rijkstructuurvisie Infrastructuur en Ruimte vastgesteld. Het Rijk streeft naar een concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig Nederland. Hiernaar wordt gestreefd middels een krachtige aanpak die gaat voor een excellent internationaal vestigingsklimaat, ruimte geeft aan regionaal maatwerk, de gebruiker voorop zet, investeringen scherp prioriteert en ruimtelijke ontwikkelingen en infrastructuur met elkaar verbindt.

Het Rijk kiest drie doelen om Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig te houden voor de middellange termijn (2028):

1. het vergroten van de concurrentiekracht van Nederland door het versterken van de ruimtelijk-economische structuur van Nederland;
2. het verbeteren en ruimtelijk zekerstellen van de bereikbaarheid waarbij de gebruiker voorop staat;
3. het waarborgen van een leefbare en veilige omgeving waarin unieke natuurlijke en cultuur-historische waarden behouden zijn.

Ingegaan wordt op punt 3, waarborgen kwaliteit leefomgeving:

Waarborgen kwaliteit leefomgeving

Vraaggericht programmeren en realiseren van verstedelijking door provincies, gemeenten en marktpartijen is nodig om groei te faciliteren, te anticiperen op stagnatie en krimpregio's leefbaar te houden. Ook dient de ruimte zorgvuldig te worden benut en overprogrammering te worden voorkomen. Om beide te bereiken, is een ladder voor duurzame verstedelijking opgenomen in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Deze ladder is een procesvereiste. Dit houdt in dat bij ruimtelijke besluiten moet worden gemotiveerd hoe een zorgvuldige afweging is gemaakt van het ruimtegebruik. De ladder werkt met de volgende opeenvolgende stappen:

1. beoordeling door betrokken overheden of de beoogde ontwikkeling voorziet in een regionale en intergemeentelijke behoefte aan bedrijventerreinen, kantoren, woningbouwlocaties, detailhandel en andere stedelijke voorzieningen, waarin nog niet elders is voorzien. Naast de kwantitatieve beoordeling (aantal hectares of aantallen woningen) gaat het ook om kwalitatieve vraag (bijvoorbeeld een bedrijventerrein waar zware milieuhinder mogelijk is of een specifiek woonmilieu) op regionale, intergemeentelijke schaal. Het passende regionale schaalniveau wordt voornamelijk bepaald door het woon-werkverkeer;
2. indien de beoogde ontwikkeling voorziet in een regionale, intergemeentelijke vraag, beoordelen betrokken overheden of deze binnen bestaand stedelijk gebied kan worden gerealiseerd door locaties voor herstructurering of transformatie te benutten;

3. Indien herstructurering of transformatie van bestaand stedelijk gebied onvoldoende mogelijkheden biedt om aan de regionale, intergemeentelijke vraag te voldoen, beoordelen betrokken overheden of de ontwikkeling zo kan worden gerealiseerd dat deze passend multimodaal ontsloten is of als zodanig wordt ontwikkeld.

3.2 Provinciaal beleid

Actualisatie Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 (herziene versie 2016)

Halverwege de looptijd van het Omgevingsplan Zeeland is het nodig gebleken het plan te actualiseren en aan te vullen. Op 11 maart 2016 hebben Provinciale Staten daarom een herziening van het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 en een eerste wijziging van de Verordening Ruimte Provincie Zeeland vastgesteld. Er zijn onder andere wijzigingen aangebracht in het beleid voor wonen, zonneparken, kustbebouwing, landbouw en bedrijventerreinen.

Dagrecreatie

De provincie Zeeland wil de mogelijkheden voor beleving en vermaak voor burgers en toeristen in Zeeland vergroten door ontwikkelingsmogelijkheden te bieden voor dagrecreatieve voorzieningen en attracties.

De ontwikkeling van grote dagrecreatieve voorzieningen (méér dan 250.000 bezoekers per jaar) dient zich vooral te concentreren in het stedelijk gebied (Middelburg, Vlissingen, Goes en Terneuzen) en op locaties die goed zijn of worden ontsloten over de weg, per fiets en met het openbaar vervoer. Ook daarbuiten zijn locaties waar de provincie ontwikkelingsmogelijkheden wil bieden. Voor kleinere dagrecreatieve voorzieningen biedt de Provincie ontwikkelingsmogelijkheden in het stedelijk gebied. In het landelijk gebied gelden voor de vestiging van een dagrecreatieve voorziening de kaders zoals verwoord in de paragraaf nieuwe economische dragers in het landelijk gebied.

Voorwaarden bij dagrecreatieve voorzieningen

Aan de geboden ontwikkelingsruimte worden de volgende voorwaarden gesteld:

- De verwachte toename in verkeersstromen als gevolg van uitbreiding of nieuwvestiging van een dagrecreatieve voorziening moet kunnen worden afgewikkeld binnen de capaciteit van het bestaande wegenpatroon. Kosten voor aanpassing van het verkeersnetwerk (weg, fiets, OV) als gevolg van toename van verkeersstromen na realisatie van een dagrecreatieve voorziening zijn voor rekening van de desbetreffende ondernemer of gemeente.
- Noodzakelijke parkeerfaciliteiten worden binnen de begrenzing van een dagrecreatieve voorziening gerealiseerd.
- Activiteiten moeten aansluiten op het karakter van Zeeland en qua aard en schaal passen bij de locatie. Concreet betekent dit onder meer dat bij uitbreiding en nieuwvestiging van dagrecreatieve voorzieningen rekening moet worden gehouden met de voor het gebied benoemde landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten. Dagrecreatieve voorzieningen die kunnen leiden tot hinder voor het milieu zijn niet mogelijk, tenzij deze passen binnen de kaders van het provinciaal geluid- en luchtbeleid.
- Aan de dagrecreatieve voorziening gekoppelde (ondersteunende) detailhandelsactiviteiten zijn beperkt toegestaan.

Verordening ruimte provincie Zeeland (inclusief eerste wijziging 11 maart 2016)

Samenwerking tussen de Provincie, andere overheden en maatschappelijke organisaties staat in het Omgevingsplan centraal. Een aantal uitgangspunten vindt de provincie van zo'n groot belang dat ze worden opgenomen in een verordening die bindend is voor gemeenten. Met de aanpassing van het beleid, verandert ook de verordening ruimte. Gedeputeerde Staten hebben daarom ook de Verordening ruimte provincie Zeeland vastgesteld. Hierin zijn onder andere regels over uitbreiding van bedrijventerreinen, bescherming van natuurgebieden en regionale waterkeringen in opgenomen

Artikel 2.16 Afwegingszone natuurgebieden is van toepassing:

1. In de toelichting bij een bestemmingsplan waarin bestemmingen worden aangewezen dan wel regels worden gegeven voor gronden die zijn gelegen binnen 100 meter rond bestaande natuurgebieden, niet zijnde binnendijken, zoals aangegeven op kaart 8, met inachtneming van een ingevolge artikel 2.15 vastgestelde wijziging van de begrenzing, wordt een beschrijving gegeven van de wijze waarop rekening is gehouden met de wezenlijke kenmerken en waarden van de natuurgebieden en wordt aannemelijk gemaakt dat geen onevenredige aantasting van de bedoelde kenmerken en waarden plaatsvindt.
2. In een bestemmingsplan waarin een bevoegdheid tot afwijking van de regels door middel van een omgevingsvergunning wordt opgenomen, voor de in het eerste lid bedoelde gronden, wordt de regel gesteld dat de omgevingsvergunning uitsluitend wordt verleend indien geen onevenredige aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het binnen 100 meter afstand gelegen natuurgebied plaatsvindt.

3.3 Gemeentelijk beleid

Structuurvisie 2025

In de structuurvisie is op hoofdlijnen vastgelegd waar de gemeente Terneuzen op maatschappelijk, economisch en ruimtelijk gebied zou moeten staan in 2025. In een lagenbenadering is het gemeentelijk grondgebied geanalyseerd en zijn structuurbeelden beschreven. Richting is gegeven aan de gewenste ruimtelijke inrichting van het grondgebied en er is een basis gelegd voor de uitvoering van de structuurvisie door beleidsuitspraken vast te leggen en strategische projecten te benoemen.

Strategie Smitsschorre

De Smitsschorre is gelegen in het structuurvisiegebied 'Versterken'. In dit gebied is de gemeente tevreden over huidige multifunctionaliteit, maar zijn er wel zorgen over (toekomstige) kwaliteit. In dit gebied worden ontwikkelingen die de multifunctionaliteit versterken gefaciliteerd.

Visie Smitsschorre

De Smitsschorre omvat reeds een aantal buitensportvoorzieningen, zoals een golfbaan, een zweefvlieg- en motorsportcomplex. Het streven is erop gericht de Smitsschorre verder uit te laten groeien tot buitensportcentrum op regionale schaal.

Uitvoering Recreatiegebied Smitsschorre e.o.

De Smitsschorre ten zuiden van Axel herbergt al een golfbaan en een zweefvliegveld. Deze functies zijn van regionale betekenis en bieden mogelijkheden voor versterking. Door clustering van andere vormen van buitensport. En door toevoeging van verblijfsrecreatie, waardoor recreanten hun verblijf verlengen en het gebruik van de accommodaties geïntensiveerd wordt.

Het strategisch project is erop gericht om samen met een aantal private investeerders de ruimte te creëren voor toevoeging van verblijfsrecreatie en koppelingen te leggen met het gebruik van de buitensportaccommodaties. Doelstelling is dat het gebied aan het eind van de structuurvisieperiode bekend is als meerdaagse attractie. Het project kent een sterke relatie met het project uitwaaiergebied Otheense Kreek (combinatiemogelijkheden) en met het project Zuidpoort (afstemming van de te vestigen (buiten)sportfuncties).



Figuur 7: Uitsnede Visiekaart

3.4 Toetsing beleidskaders

Op basis van het voormelde beleid kan het volgende worden geconcludeerd.

De ladder voor duurzame verstedelijking is in het voorliggende geval niet van toepassing, aangezien de uitbreiding van voorzieningen op een bestaande dagrecreatieve voorziening niet valt onder het begrip stedelijke voorziening of overige stedelijke voorziening. De Handreiking 'Ladder voor duurzame verstedelijking' (Versie 2: november 2013) laat namelijk onder de overige stedelijke voorzieningen accommodaties voor onderwijs, zorg, cultuur, bestuur en indoorsport en -leisure vallen.

Wel dient te worden getoetst aan het overige beleid. De ontwikkeling past in het provinciale beleid omdat de provincie ontwikkelingsmogelijkheden wil bieden voor dagrecreatieve voorzieningen. Daarbij geeft de gemeente in haar structuurvisie aan dat specifiek het gebied Smitschorre kansen heeft om uit te groeien tot een buitensportcentrum op regionale schaal. De groei van de golfvereniging 'De Woest Kop' maakt dat de positie van het gebied op regionale schaal versterkt is. Een kwaliteitsverbetering van het golfterrein is noodzakelijk om deze regionale functie te kunnen blijven faciliteren. De ontwikkeling is derhalve passend binnen de gestelde beleidskaders.

4 KWALITEIT VAN DE LEEFOMGEVING

4.1 Bodem

Wettelijk is bepaald dat een omgevingsvergunningplichtig bouwwerk niet mag worden gebouwd op een zodanig verontreinigd terrein, dat schade of gevaar is te verwachten voor de gezondheid van de gebruikers of het milieu.

Er is een historische toets uitgevoerd, waarbij de bodemkwaliteitskaart van Zeeuws-Vlaanderen is geraadpleegd. Deze kaart is op basis van het zogenoemde generieke beleid vastgesteld. De betreffende locatie is milieuhygiënisch in principe ingedeeld in de categorie 'onbekend', vanwege de mogelijke aanwezigheid van de ophoging met grond, die vrijkwam bij de verbreding van het Kanaal van Gent naar Terneuzen in de jaren zestig van de vorige eeuw.

Ten behoeve van de bouw van het bestaande gebouw van de golfvereniging is in 1996 een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd. Hierbij is geen verontreiniging aangetoond. De bodem is multifunctioneel geschikt. De te bouwen loodsen liggen in hetzelfde gebied.

Gelet op het voorgaande zijn er geen aanwijzingen dat sprake is van een ernstig geval van bodemverontreiniging ter plaatse van de bouwlocatie. De beoogde loodsen zullen met name worden gebruikt voor opslag. Het betreffen geen loodsen waarin structureel meer dan 2 uur/dag dezelfde mensen in verblijven. In het kader van de Wet bodembescherming en het Besluit bodemkwaliteit hoeft er dan ook geen bodemonderzoek uitgevoerd te worden.

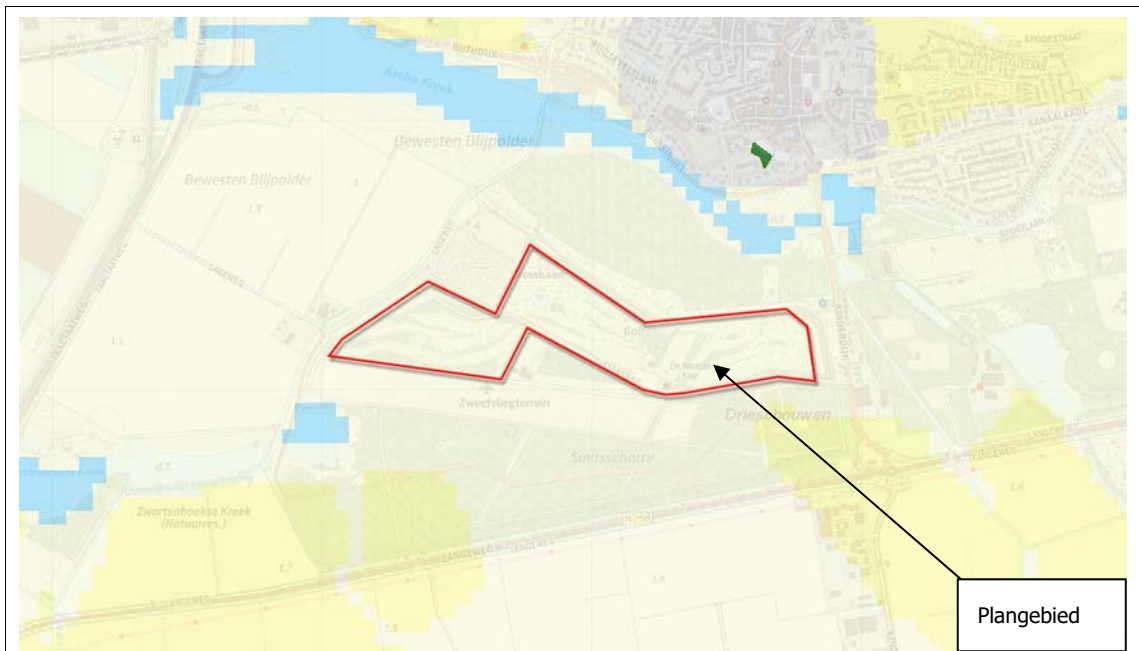
4.2 Archeologie

De Erfgoedwet bundelt bestaande wet- en regelgeving voor behoud en beheer van het cultureel erfgoed in Nederland. Bovendien zijn aan de Erfgoedwet een aantal nieuwe bepalingen toegevoegd. Het beschermingsniveau zoals die in de oude wetten en regelingen golden, blijven gehandhaafd.

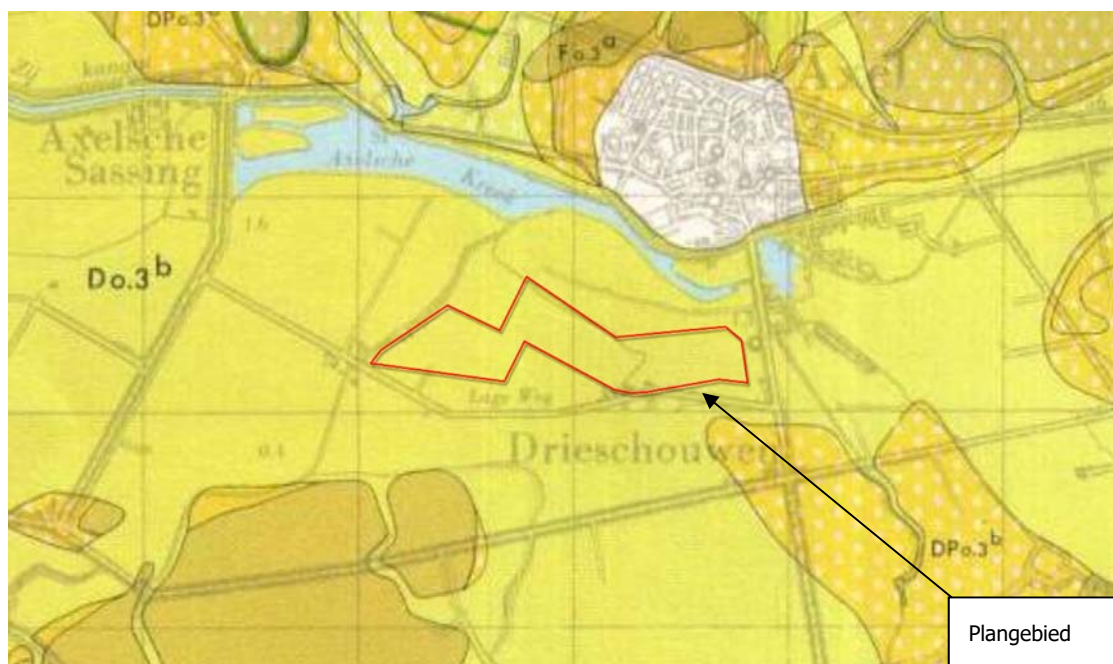
De Erfgoedwet vormt straks samen met de nieuwe nog vast te stellen Omgevingswet het wettelijke fundament voor de archeologie in Nederland. Onderdelen van de voormalige Monumentenwet over archeologie worden te zijner tijd overgeheveld naar de Omgevingswet. Vooruitlopend op de datum van ingang van de Omgevingswet zijn deze artikelen te vinden in het Overgangsrecht in de Erfgoedwet, waar ze ongewijzigd van toepassing blijven zolang de Omgevingswet nog niet van kracht is.

Gemeentelijk archeologiebeleid

Op 27 januari 2011 is door de gemeenteraad van Terneuzen het interim beleid 'De onderste steen boven?' vastgesteld. De insteek van dit beleid is het regelen van archeologie in ruimtelijke plannen. In lijn met de intentie van de wetgever wordt een algemene vrijstelling voor archeologie verleend tot 100 m² en een diepte van 0,5 m voor de zogenaamde kruimelgevallen. Aan de hand van de archeologische verwachtingswaarde wordt per deelgebied een grens gesteld waarboven archeologisch onderzoek verplicht is en waaronder vrijstelling wordt verleend.



Figuur 8: Uitsnede AMK/IKAW



Figuur 9: Uitsnede geologische kaart Van Rummelen

Toetsing archeologiebeleid

Om inzicht te krijgen in de archeologische verwachtingswaarde van het gebied dient het gebied aan vijf criteria te worden getoetst. Deze toetsing heeft reeds plaatsgevonden in het kader van het opstellen van de vigerende beheersverordening 'Axel-Zuid' (vastgesteld d.d. 30-05-2013). De uitkomst van de archeologische toets is op de verbeelding behorende bij de beheersverordening opgenomen. Ter plaatse van het plangebied zijn geen archeologische waarden bekend en op de verbeelding opgenomen. Dit betekent dat voor de beoogd ontwikkeling geen archeologisch onderzoek uitgevoerd hoeft te worden. In de onderstaande opsomming is de toetsing voor de vijf criteria op het plangebied weergegeven:

1. De Archeologische Monumentenkaart (AMK): Het plangebied maakt geen deel uit van een terrein met een vastgestelde archeologische waarde op de Archeologische Monumentenkaart Zeeland.
2. De Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW): Op basis van de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden kan worden gemeld dat het plangebied is gelegen in een gebied dat wordt gekenmerkt door een zeer lage archeologische verwachting (zeer lage trefkansen).
3. Archis (Archeologische Informatie Systeem): In Archis 2, de nationale database voor vindplaatsen in Nederland, staan geen vondstmeldingen en/of waarnemingen in het plangebied weergegeven.
4. Zeeuws Archeologisch Archief (ZAA): In het Zeeuws Archeologisch Archief (ZAA) is geen aanvullende archeologische informatie genoemd met betrekking tot het plangebied.
5. De bodemopbouw: Uit de geologische kaart van Van Rummelen blijkt dat het plangebied zich bevindt in een gebied met kreekafzettingen van Duinkerke IIIb (D0.3b).

Uitkomsten archeologische toets

Een archeologische onderzoek hoeft niet plaats te vinden. Het aspect archeologie vormt derhalve geen belemmering voor de beoogde ontwikkeling.

4.3 Cultuurhistorie

Op basis van het Besluit ruimtelijke ordening is het wettelijk verplicht om in de toelichting van een bestemmingsplan of in een ruimtelijke onderbouwing een beschrijving op te nemen van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening is gehouden. Naast archeologie (zie daarvoor paragraaf 4.2) dienen ook de facetten historische (stede)bouwkunde en historische geografie te worden meegenomen in de belangenafweging. Hierbij gaat het om zowel beschermde als niet formeel beschermde objecten en structuren.

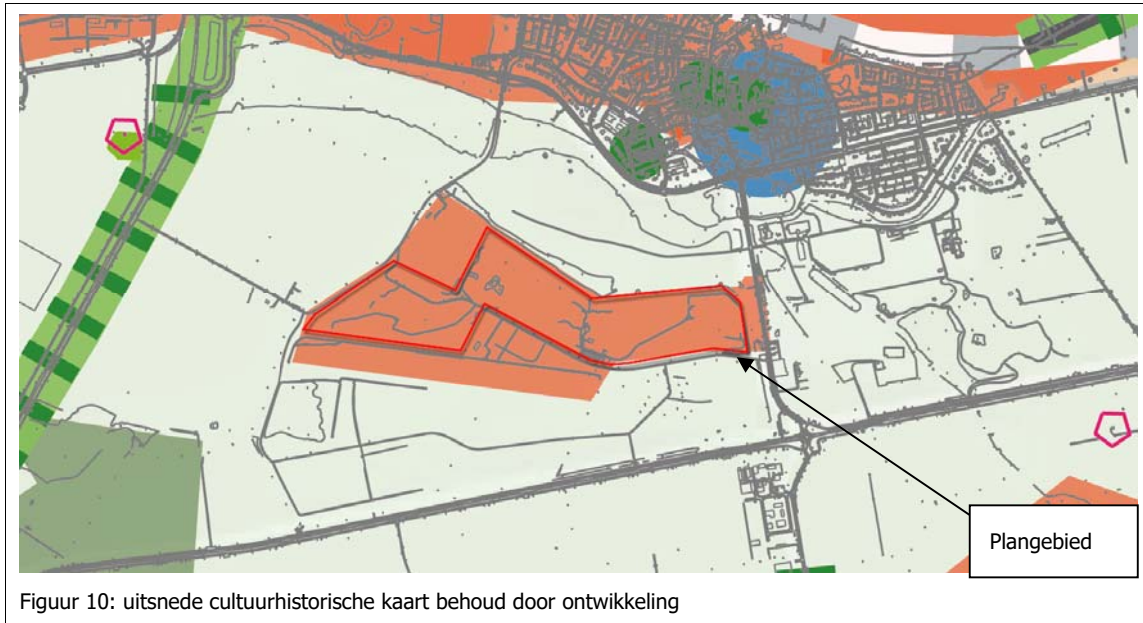
Cultuurhistorische waardenkaart provincie Zeeland.

In het plangebied zijn geen monumenten of historisch waardevolle boerderijen of bomen aanwezig. Ook is het plangebied niet gelegen in een molenbiotoop.

Gemeentelijke cultuurhistorische waardenkaart

Uit de gemeentelijke cultuurhistorische waardenkaart blijkt dat het plangebied is gelegen in het gebied dat is aangewezen voor behoud door ontwikkeling. Dit betekent dat de bestaande landschapsstructuur en mate van verdichting richtinggevend is voor mogelijke veranderingen. De veranderingen moeten passen in deze structuur. Verandering van functies is nadrukkelijk een optie. De mate waarin veranderingen optreden kan per gebied verschillend zijn. Nadere afweging is hierbij noodzakelijk.

Daarnaast is op het plangebied de ruimtelijke strategie 'versterken' van toepassing. Deze ruimtelijke strategie geeft aan dat de gemeente tevreden is over huidige multifunctionaliteit; er zorgen zijn over (toekomstige) kwaliteit en dat ontwikkelingen gefaciliteerd worden die de multifunctionaliteit versterken.



Toetsing

Met de beoogde ontwikkeling vindt er geen verandering van de functie van het gebied en de cultuurhistorische en landschappelijke structuren plaats en ook geen aantasting daarvan. Er kan gesteld worden dat de cultuurhistorische waarden door de beoogde ontwikkeling niet worden aangetast. Zoals in paragraaf 2.2 reeds is aangegeven is de beoogde inrichting van het terrein met Staatsbosbeheer afgestemd en zal de uitvoering daarvan afgestemd worden met Staatsbosbeheer om de kwaliteit in het plangebied te behouden en te versterken.

4.4 Water

Water en ruimtelijke ordening hebben met elkaar te maken. Enerzijds is water één van de sturende principes in de ruimtelijke ordening en kan daarmee beperkingen opleggen aan het ruimtegebruik. Anderzijds kunnen ontwikkelingen in het ruimtegebruik ongewenste effecten hebben op de waterhuishouding. Een goede afstemming tussen beiden is derhalve noodzakelijk om problemen, zoals wateroverlast, slechte waterkwaliteit, verdroging, te voorkomen. Volgens het Besluit ruimtelijke ordening is een watertoets in ruimtelijke plannen verplicht geworden. In deze paragraaf wordt beschreven op welke wijze in het plangebied met water en watergerelateerde aspecten wordt omgegaan.

Waterbeleid en toegekende waterhuishoudkundige functies

Waterbeleid 21^e eeuw (Rijksbeleid)

In het afgelopen decennium heeft Nederland meerdere keren te kampen gehad met wateroverlast. Dit heeft geresulteerd in een omslag in het waterbeleid en het denken over water. Het rijk, de provincies, de waterschappen en de gemeenten zijn onder meer overeengekomen dat:

- het water zoveel mogelijk moet worden vastgehouden daarna moet worden geborgen en daarna pas afgevoerd mag worden;
- voor ruimtelijke plannen een zogenaamde watertoets uitgevoerd dient te worden, hierin dienen de keuzes ten aanzien van waterhuishoudkundige aspecten gemotiveerd beschreven te worden.

Nationaal Waterplan 2016-2021

Het NWP2 geeft het integrale kader voor het waterbeleid van het Rijk voor de komende zes jaar en geeft uitvoering aan de Europese richtlijnen voor waterkwaliteit, de mariene strategie en de overstromingsrisico's. De Stroomgebiedbeheerplannen, het Programma van maatregelen mariene strategie, de Beleidsnota Noordzee en de Overstromingsrisicobeheerplannen maken onderdeel uit van het NWP2.

Stroomgebiedbeheerplan Schelde 2016-2021

Dit plan beschrijft de doelen en maatregelen in het stroomgebied van de Schelde voor schoon en ecologisch gezond water voor duurzaam gebruik.

Omgevingsplan Zeeland 2012-2018

Het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 bevat beleid voor grondwater, oppervlaktewater en waterveiligheid. Vooral de waterfunctiekaart is een belangrijk hulpmiddel bij het beoordelen van nieuwe initiatieven.

Doelstellingen zijn:

- Een goede kwaliteit van het oppervlaktewater en waterbodems, een peilbeheer en een aanvaardbaar risico op wateroverlast dat is afgestemd op bestaande en toekomstige functies.
- Een goede kwantitatieve en chemische toestand van het grondwater, afgestemd op de functies van het gebied. Een belangrijk aspect daarvan is de instandhouding van de zoetwatervoorkomens. Gevolgen van klimaatverandering op het grondwater worden opgevangen.

In het kader van de kwaliteit van de woonomgeving wordt in het Omgevingsplan onder meer gestreefd naar het terugdringen van regionale wateroverlast in het landelijk en stedelijk gebied. Bij de uitvoering geldt de trits vasthouden-bergen-afvoeren als uitgangspunt.

Bij nieuwe bebouwing wordt rekening gehouden met de mogelijkheden en beperkingen van het watersysteem. Op de waterkanskaart is dat globaal inzichtelijk gemaakt. Indien nodig wordt een nadere toetsing op locatie-niveau door het waterschap uitgevoerd. Deze kaarten zijn een hulpmiddel bij de watertoets.

Waterbeheerplan 2016 - 2021

De visie van het waterschap is: 'Doelmatig beheer van watersystemen en afvalwaterketen. Deze zijn robuust en toekomstbestendig ingericht'. De volgende doelen zijn daarbij gesteld:

Het watersysteem en de afvalwaterketen in het beheergebied zijn in 2027 op orde, ook voor de klimaatomstandigheden die worden verwacht.

Overleg waterbeheerder

Overleg met het waterschap Scheldestromen heeft tijdens het planproces plaatsgevonden. De overige relevante aspecten met betrekking tot de waterhuishouding zijn opgenomen in onderstaande tabel.

Thema en water(beheer)doelstelling	Uitwerking
<u>Veiligheid waterkeringen</u> Waarborgen van het veiligheidsniveau en rekening houden met de daarvoor benodigde ruimte.	De ontwikkeling is niet op of in de nabijheid van een waterkering gelegen.

<u>Voorkomen overlast door oppervlaktewater</u> Waarborgen van voldoende bouwpeil om inundatie vanuit oppervlaktewater in maatgevende situaties te voorkomen. Rekening houden met de gevolgen van klimaatverandering en de kans op extreme weersituaties.	Het plan biedt voldoende ruimte voor het vasthouden, bergen en afvoeren van water.
<u>Voorkomen overlast door hemel- en afvalwater</u> (inclusief water op straat / overlast) Waarborgen optimale werking van de zuiveringen/ RWZI's en van de (gemeentelijke) rioleringen. Afkoppelen van (schone) verharde oppervlakken in verband met de reductie van hydraulische belasting van de RWZI, het transportsysteem en het beperken van overstorten.	Het verhard oppervlak neemt toe met circa 1.500 m². Er dient in een waterberging te worden voorzien van circa 112,5 m³. Het verhard oppervlak wordt volledig afgekoppeld en het regenwater wordt afgevoerd naar de meest nabijgelegen sloot die in overleg met het waterschap groter/breder wordt gemaakt om de benodigde waterberging te realiseren. Een watervergunning zal hiervoor worden aangevraagd. Compensatie van waterberging, nodig i.v.m. de nieuwe inrit met duiker, zal plaatsvinden door het weghalen van een bestaande dam, die een paar 100 meter verder westelijk ligt maar geen enkele functie heeft. Er is geen sprake van een vuilwaterafvoer.
<u>Grondwaterkwantiteit en verdroging</u> Tegengaan / verhelpen van grondwateroverlast en -tekort. Rekening houden met de gevolgen van klimaatverandering. Beschermen van infiltratiegebieden en –mogelijkheden.	Het plangebied ligt niet in een infiltratiegebied. Er is geen sprake van het onttrekken van grondwater of het infiltreren van grondwater met als doel het later weer op te pompen in het plangebied, dus verdroging is hier niet aan de orde.
<u>Grondwaterkwaliteit</u> Behoud / realisatie van een goede grondwaterkwaliteit. Denk aan grondwaterbeschermingsgebieden.	Het plangebied ligt niet in een natuurgebied, gebied voor drinkwatervoorziening of in een grondwaterbeschermingsgebied. Wel is het plangebied gelegen in een bufferzone behorende bij een natuurgebied. Er is geen sprake van invloed op de grondwaterkwaliteit.
<u>Oppervlaktewaterkwaliteit</u> Behoud / realisatie van goede oppervlaktewaterkwaliteit. Vergroten van de veerkracht van het watersysteem. Toepassing van de trits schoonhouden, scheiden en zuiveren.	Het afgekoppelde regenwater van daken en verhardingen is relatief schoon. Het te gebruiken materiaal van de afvoerleidingen moet voldoen aan het bouwbesluit. Het hemelwater wordt afgekoppeld/aangesloten op de waterberging conform de door het waterschap gehanteerde afkoppelbeslisboom. Er zijn (daardoor) geen nadelige gevolgen voor de waterkwaliteit.
<u>Volksgezondheid (water gerelateerd)</u> Minimaliseren risico watergerelateerde ziekten en plagen. Voorkomen van verdrinkingsgevaar/-risico's via o.a. de daarvoor benodigde ruimte.	Er zijn sloten rondom het plangebied aanwezig en op het terrein zijn diverse waterpartijen aanwezig. Eén sloot zal in overleg met het waterschap worden gewijzigd door de aanleg van één nieuwe inrit en ten behoeve van de waterberging. De sloten worden zodanig onderhouden dat er geen risico's voor de volksgezondheid ontstaan.

<u>Bodemdaling</u> Voorkomen van maatregelen die (extra) maaiveldsdalingen in zettinggevoelige gebieden kunnen veroorzaken.	Er zullen geen veranderingen in het peilregiem plaatsvinden die voor bodemdaling zorgen.
<u>Natte natuur</u> Ontwikkeling/bescherming van een rijke gevarieerde en natuurlijk karakteristieke aquatische natuur.	Er bevindt zich geen natte natuur in of nabij het plangebied.
<u>Onderhoud oppervlaktewater</u> Oppervlaktewater moet adequaat onderhouden worden. Rekening houden met obstakelvrije onderhoudsstroken vrij van bebouwing en opgaande (hout)beplanting.	Er zullen geen veranderingen optreden ten behoeve van het onderhoud van bestaande sloten en waterpartijen in en rondom het plangebied.
<u>Relatie met eigendom waterbeheerder</u> Ruimtelijke ontwikkelingen mogen de werking van objecten (terreinen, milieuzone-ring) van de waterbeheerder niet belemmeren.	Er zijn geen objecten van de waterbeheerder aanwezig.
<u>Scheepvaart en/of wegbeheer</u> Goede bereikbaarheid en in stand houden van veilige vaarwegen en wegen in beheer en onderhoud bij Rijkswaterstaat, de provincie en/of het waterschap.	Er zijn geen waterwegen in het plangebied aanwezig. De Justaasweg is niet in beheer van het Waterschap.

4.5 Ecologie / flora en fauna

Per 1 januari 2017 is de nieuwe Wet natuurbescherming in werking getreden. Deze nieuwe wet vervangt drie voormalige wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet. Op basis van de Wet natuurbescherming is het van belang bij de ruimtelijke planvorming vooraf te onderzoeken of en welke diersoorten er in en nabij het plangebied voorkomen, wat hun beschermingsstatus is en wat de effecten zijn van de ingreep op het voortbestaan van de gevonden soorten.

Het meest nabijgelegen natuurgebied, dat behoort tot de Natuurnetwerk Zeeland (Ecologische Hoofdstructuur), grenst direct aan het plangebied. Aan de noordzijde grenst het plangebied aan de Axelse Kreek en aan de zuidzijde aan de Smitsschorre. Natuurgebieden in het kader van de Natura 2000 zijn op grotere afstand gelegen (circa 6,5 km).

Onderzoek effecten op stikstofdepositie in relatie met Natura 2000-gebied

Op grond van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in de Europese Unie waardevolle natuurgebieden aangewezen en beschermd die gezamenlijk een Europees ecologisch netwerk vormen, Natura 2000 genaamd. Per Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd. Het per gebied behalen van deze doelstellingen moet er toe leiden dat op landelijk niveau een gunstige staat van instandhouding van bepaalde soorten en habitattypen behouden of hersteld wordt. In Nederland kennen we ruim 160 Natura 2000-gebieden, waaronder de Westerschelde.

Stikstof vormt een van de grootste belemmeringen voor de realisatie van de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen. Deze stikstof is voornamelijk afkomstig uit de landbouw en voor

een klein deel uit het verkeer en de industrie. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen dient onderzocht te worden of de betreffende ontwikkeling al dan niet significant bijdraagt aan de stikstofuitstoot en daarmee een bedreiging vormt voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebied.

Tot 1998 is de golfbaan in omvang toegenomen. Vanaf dat moment is het ledenaantal van de golfvereniging fors toegenomen. De oefenfaciliteiten en de voorzieningen voor het onderhoud zijn echter niet meegegroeid en voldoen niet meer aan de eisen van de huidige tijd. Vernieuwing en uitbreiding van de voorzieningen op het bestaande terrein zijn derhalve aan de orde. De ontwikkeling faciliteert een reeds ontwikkelde groei. De totale capaciteit van het golfterrein zal dan ook niet toenemen. Er worden door de ontwikkeling dan ook niet tot nauwelijks meer verkeersbewegingen verwacht. Gelet hierop, én de afstand van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebied (> 6km), kan redelijkerwijs gesteld worden dat de beoogde ontwikkeling geen significante gevolgen heeft voor de stikstofdepositie in relatie met het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebied.

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming heeft evenwel ook betrekking op beschermde planten- en diersoorten buiten de aangewezen gebieden. Ten behoeve hiervan moet worden onderzocht of en welke dieren en plantensoorten er in het plangebied voorkomen en wat hun beschermingsstatus is.

Verordening ruimte provincie Zeeland

In de Verordening ruimte provincie Zeeland (Vr pz) is in artikel 2.12 de Afwegingszone natuurgebieden opgenomen. Dit betekent dat in de toelichting bij een bestemmingsplan¹ waarin bestemmingen worden aangewezen dan wel regels worden gegeven voor gronden die zijn gelegen binnen 100 meter rond natuurgebieden, niet zijnde binnendijken, inzicht wordt gegeven in de afweging van de bescherming van de natuurbelangen. Tenminste wordt aandacht besteed aan het belang van het behoud van openheid van het gebied en de verstoring gevoeligheid van het natuurgebied. Het plangebied is binnen de 100 meter vanaf een natuurgebied gelegen. Een nadere afweging is derhalve noodzakelijk.

Quickscan Wet natuurbescherming

Door Buijs Eco Consult is op 15 april 2017 een Quickscan Wet natuurbescherming uitgevoerd. De samenvatting van de resultaten uit de quickscan is hieronder overgenomen:

- Op de planlocatie komen beschermde soorten voor die een belemmering kunnen vormen voor de ontwikkeling van de locatie. Om te beoordelen of voor deze soorten een ontheffing en/of mitigerende/compenserende maatregelen noodzakelijk zijn, is enerzijds afhankelijk van de periode van uitvoering van de werkzaamheden en anderzijds afhankelijk van de uitkomsten van vervolgonderzoek voor deellocatie 1.
- Conclusies per deellocatie:
 1. Om te bepalen of het verhogen van het veiligheidsnet een negatieve invloed heeft, is onderzoek naar eventueel aan/- afwezige vlieg- en foerageerroutes van de in de directe omgeving aanwezige vleermuizen en ransuil noodzakelijk;
 2. De te kappen bomen bevatten geen (jaarrond beschermde) nesten en vormen vanwege de beperkte leeftijd (geen gaten, kieren scheuren) geen geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen. Daarbij blijven ten noorden en ten zuiden van de deellocatie lijnvormige groenstructuren in tact waardoor een eventuele vliegroute niet wordt onderbroken;

¹ Onder een bestemmingsplan wordt mede een omgevingsvergunning 'afwijken bestemmingsplan' verstaan.

3. Het dak van de bestaande loods is geen geschikte winterverblijfsplaats voor vleermuizen. Het verwijderen/vervangen van het asbesthoudend dak in de winterperiode kan zonder beperkingen worden uitgevoerd. Dit geldt tevens voor het slopen van de romneyloods en halfopen houten opslag aan de zuidzijde van de huidige loods. De te kappen bomen voor de realisatie van de aan te leggen bestrating bevatten geen (jaarrond beschermde) nesten en vanwege de beperkte leeftijd (geen gaten, kieren en schuren) vormen deze eveneens geen geschikte verblijfsplaatsen voor vleermuizen. Wel blijven de bomen ten westen van de loods (eksternest), en de grote coniferen (potentiele roestplaats ransuil) ten zuiden van de romneyloods gehandhaafd. Daarbij blijven ten noorden, ten oosten en ten zuiden van de deellocatie lijnvormige groenstructuren in tact waardoor een eventuele vliegroute voor vleermuizen niet wordt onderbroken. Na kap blijft voldoende foerageergebied voor deze soorten in het plangebied over om deze functionaliteit te behouden;
 4. In de bomen in de directe omgeving zijn geen (jaarrond beschermde) nesten aangetroffen en vormen vanwege de beperkte leeftijd (geen gaten, kieren scheuren) geen geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen.
 5. Het afslaggebouw is vanwege de bouwaard (enkelwandig en voorzien van golfplaten) geen geschikte broed- of verblijfsplaats voor jaarrond beschermde vogels en/of vleermuizen. Strikt beschermde soorten ter plaatse zijn niet aangetoond en/of worden niet verwacht;
 6. In de bomen in de directe omgeving zijn geen (jaarrond beschermde) nesten aangetroffen en vormen vanwege de beperkte leeftijd (geen gaten, kieren scheuren) geen geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen.
- Bij de voorgenomen werkzaamheden op de overige deellocaties (2 t/m 6), mits de omschreven mitigerende maatregelen worden uitgevoerd, worden verbodsbepalingen zoals geformuleerd onder artikelen, 3.1, 3.5 en 3.10 niet overtreden. Bijkomende voorwaarde is wel dat werkzaamheden conform de huidige planning buiten het broedseizoen, overdag en zonder (aanpassing van de huidige) verlichting worden uitgevoerd.
 - In en grenzend aan het plangebied komen algemeen voorkomende broedvogels en (mogelijk) buizerd en ransuil voor. Door te werken buiten het vogelbroedseizoen en/of mitigerende maatregelen toe te passen, zoals buiten het broedseizoen broedbiotoop te verwijderen, bomen met nesten van zwarte kraai en/of ekster niet (zonder controle op gebruik van buizerd/ransuil) te kappen, worden de verbodsbepalingen zoals geformuleerd onder artikel 3.1 en 3.5 niet overtreden.
 - Op de planlocatie komen algemene soorten voor, die weliswaar beschermd zijn, maar zo algemeen dat hun voortbestaan niet wordt bedreigd. Daarbij geldt voor de grondgebonden zoogdieren (o.a. konijn, haas, egel en algemeen voorkomende muizen) op basis van de provinciale verordening een vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling. Voor deze soorten (benoemd in tabel 4.1) hoeft geen ontheffing (ex. Art. 3.31) van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd voor het overtreden van verbodsbepalingen (Art 3.10).
 - Voor alle in het wild voorkomende plant- en diersoorten geldt (wel) de bepaling van zorgplicht (Art 1.11). Door het naleven van de mitigerende maatregelen kan de zorgplicht goed worden ingepast in het werk.
 - Vanwege de afstand tot een Natura 2000 gebied zijn geen effecten van de voorgenomen activiteiten denkbaar. Vanwege de aard van de voorgenomen activiteiten is geen sprake van oppervlakteverlies van de nabij gelegen NNN gebieden. En doordat geen sprake is van groot-schalige aanpassingen in het landschap, reiken de effecten niet tot deze nabij gelegen NNN gebieden, waardoor verstoring is uitgesloten.

Aanbeveling

Uitvoeren van aanvullend onderzoek naar de vliegbewegingen van de in de directe omgeving van de voorgenomen verhoging van het veiligheidsnet voor aanwezige vleermuizen en de ransuil. Hierdoor kan worden bepaald of het verhogen van het net gevolgen (kan) hebben op deze strikt beschermde soorten. Afhankelijk van de uitkomsten van dit aanvullend onderzoek wordt bepaald of sprake is van een vliegen foerageerroutes ter plaatse en zo ja of en op welke manier die gemitigeerd danwel gecompenseerd moet worden.

De volledige rapportage is in bijlage 1 opgenomen.

Nader onderzoek vliegroute vleermuizen Golfvereniging De Woeste Kop Axel

Op 7 oktober 2017 is door Buijs Eco Consult is een nader onderzoek uitgevoerd naar de vliegroutes van vleermuizen op het terrein. Uit dit aanvullend onderzoek blijkt dat op de locatie 7 vleermuissoorten zijn aangetroffen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, baardvleermuis (spec.), watervleermuis, grootoorvleermuis (spec.), laatvlieger en rosse vleermuis. Tijdens het onderzoek zijn baltsroep van gewone en ruige dwergvleermuis waargenomen (nabij het clubgebouw en langs de bomenrij ten oosten van het afslagnet). Omdat geen werkzaamheden voorzien waarbij mogelijk mogelijke verblijfplaatsen worden aangetast is het onderzoek hier niet nader op ingezoomd en zijn geen mitigerende maatregelen nodig. Omdat geen sprake is van een duidelijke vliegroute over of direct lang het net is het niet noodzakelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie Zeeland vanwege het mogelijk blokkeren van een vaste vliegroute danwel om het verhogen van het net niet uit te voeren. Wel wordt aanbevolen om (in kader van zorgvuldig handelen) te zorgen dat het verhoogde net voor vleermuizen en vogels (waaronder een mogelijk aanwezige ransuil) voldoende zichtbaar is. Tijdens het foerageren van de verschillende aangetroffen vleermuissoorten kunnen deze doordat ze lang de bomenlanen vliegen met foerageren in de huidige situatie vrij eenvoudig over het net vliegen. Bij het verhogen van het net vliegen ze hier in de natuurlijke situatie niet overheen en moeten ze het net tijdig kunnen signaleren om het te ontwijken. Het net kan goed zichtbaar gemaakt worden door bijvoorbeeld voldoende grof net te gebruiken, grote(re) bomen achter het net te plaatsen (waardoor vleermuizen vanzelf hoger gaan vliegen of afbuigen) en/of objecten in het net te plaatsen, zoals bijv. bakens (wit of rode bollen, of krullen zoals deze ook bij kabels wel wordt toegepast).

Het aanvullende onderzoek is in bijlage 2 opgenomen.

Staatsbosbeheer

Ondanks dat het golfterrein zelf niet is aangewezen als natuurgebied, wil men de natuurwaarden en het groene karakter van de golfbaan in stand houden. In overleg met Staatsbosbeheer is afgesproken dat de kap van de bomen ten behoeve van de ontwikkeling op het eigen terrein zal worden gecompenseerd. De uitvoering hiervan zal in overleg met Staatsbosbeheer plaatsvinden.

4.6 Milieuhinder

Door het aanbrengen van een zone tussen bedrijvigheid en milieugevoelige bestemmingen (zoals woningbouw) kan de overlast ten gevolge van bedrijfsactiviteiten zo laag mogelijk gehouden worden. Zonering is met name van toepassing bij nieuwbouw van woningen en andere gevoelige functies in de directe omgeving van een bedrijf en bij vestiging van een nieuw bedrijf in de directe

omgeving van gevoelige bestemmingen. Op basis van de VNG-brochure 'Bedrijven en Milieuzo-
nering 2009' wordt onder milieugevoelige functies verstaan: woningen, woongebieden, zieken-
huizen, scholen en verblijfsrecreatie.

Een golfbaan betreft geen gevoelige functie. Andersom zijn er in de omgeving van de golfbaan
alleen gevoelige functies aanwezig in de vorm van de bestaande woningen aan de Kinderdijk. De
omvang van de golfbaan zal niet toenemen en de afstand ten aanzien van deze woningen zal niet
veranderen. Milieuhinder vormt derhalve geen belemmering voor de beoogde ontwikkeling.

4.7 Geluidhinder

Wegverkeerlawaaï

Sinds 1 januari 2007 geldt de Wet geluidhinder (Wgh). Ingevolge artikel 74 Wgh zijn in principe
alle wegen gezoneerd. Uitzondering op deze regel zijn wegen waarvoor een maximum snelheid
van 30 km per uur geldt en woonerven. Voor gezoneerde wegen geldt een grenswaarde van 48
dB. Deze waarde wordt berekend op basis van L_{den} . Als een geluidzone geheel of gedeeltelijk
binnen het plangebied valt, moet bij de voorbereiding van een bestemmingsplan akoestisch on-
derzoek worden verricht naar de geluidsbelasting op nieuwe woningen en andere geluidsgevoe-
lige bestemmingen binnen die geluidzone (artikel 77 Wgh). Dit heeft echter slechts betrekking
op nieuwe ontwikkelingen die binnen 10 jaar worden voorzien.

De beoogde ontwikkeling betreft geen geluidsgevoelige bestemming. Het aspect wegverkeersla-
waaï vormt derhalve geen belemmering voor de beoogde ontwikkeling.

Industrielawaai

Naast het plangebied bevindt zich het Recreatieve Exploitatie Smitsschorre (RES) motorcrossterrein. Het motorcrossterrein is aangemerkt als gezoneerd industrieterrein. Om dit motorcrossterrein bevindt zich een geluidszone als bedoeld in de Wet geluidhinder (Wgh). Het plangebied ligt gedeeltelijk binnen deze zone. De beoogde ontwikkeling betreft geen geluidsgevoelige bestemming en er vindt geen functiewijziging plaats. Het aspect Industrielawaai vormt derhalve geen belemmering voor de beoogde ontwikkeling.

4.8 Luchtkwaliteit

In 2007 is een nieuw wettelijk stelsel voor luchtkwaliteitseisen van kracht geworden. Eén van de elementen daarvan is dat projecten die 'niet in betekenende mate bijdragen' (NIBM) aan de concentraties, niet meer afzonderlijk getoetst hoeven te worden aan de grenswaarden voor de buitenlucht. Dit is vastgelegd in de ministeriële regeling NIBM. Er hoeft geen afzonderlijke toets plaats te vinden indien het project of de activiteit maximaal 3% van de jaargemiddelde grenswaarde bijdraagt aan de concentraties fijn stof (PM10) of stikstofdioxide (NO₂). Dit komt overeen met een toename van maximaal 1,2 µg/m³ voor zowel PM10 als NO₂. Het project is 'in betekenende mate' (IBM) als de toename voor één of beide stoffen hoger is. Er zijn twee mogelijkheden om aannemelijk te maken dat een project binnen de NIBM-grens blijft:

1. Motiveren dat het project binnen de getalsmatige grenzen van een categorie uit de Regeling NIBM valt. Het gaat dan bijvoorbeeld om het realiseren van kantoor- en woningbouwlocaties. Het project is dan NIBM als ze onder de vastgestelde omvang blijft.
2. Op een andere manier aannemelijk maken dat het project de 3% grens niet overschrijdt. Hiervoor kunnen berekeningen nodig zijn. Dit mag ook als een project de getalsmatige grenzen van de Regeling NIBM overschrijdt. Het is dan mogelijk om alsnog via berekeningen aannemelijk te maken dat de 3% grens niet wordt overschreden. Soms kan een kwalitatieve beschrijving voldoende zijn.

Bijlagen 3A en 3B van de Regeling NIBM geven aan, in welke gevallen een nieuwe woningbouwlocatie in ieder geval NIBM is:

3% criterium (vanaf inwerkingtreding Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit):

- 1500 woningen (netto) bij minimaal 1 ontsluitingsweg;
- 3000 woningen bij minimaal 2 ontsluitingswegen met een gelijkmatige verkeersverdeling (voorschrift 3A.2).

Gesteld kan worden dat de beoogde ontwikkeling naar verhouding kleiner is dan de realisatie van 1500 woningen bij minimaal 1 ontsluitingsweg. De beoogde ontwikkeling valt derhalve, naar analogie, onder het 3% criterium waardoor het aangemerkt kan worden als zijnde NIBM. Dit betekent dat het aspect luchtkwaliteit geen belemmering vormt voor de beoogde ontwikkeling.

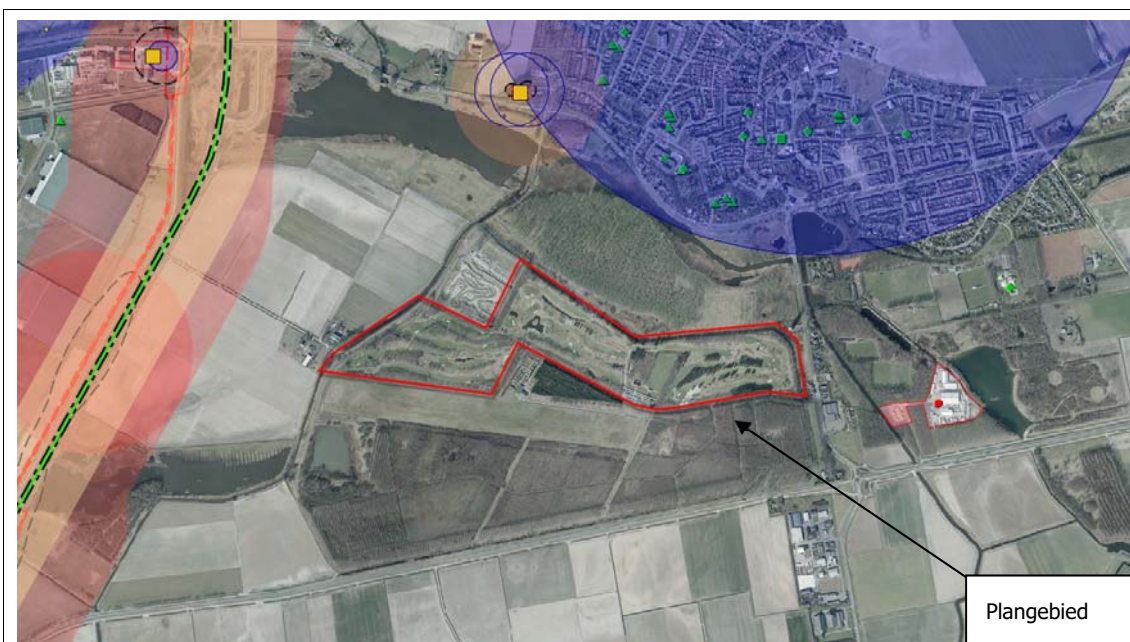
4.9 Externe veiligheid

Externe veiligheid heeft betrekking op de veiligheid van degenen die niet bij de risicovolle activiteit zelf zijn betrokken, maar als gevolg van die activiteit wel risico's kunnen lopen, zoals omwonenden. Bij ruimtelijke plannen dient aandacht te worden besteed aan de vraag of er risicovolle activiteiten in en/of nabij het plangebied aanwezig zijn dan wel komen en zo ja, of er sprake is van een toelaatbaar risico. Risicovolle activiteiten zijn:

- het opslaan, gebruiken en/of produceren van gevaarlijke stoffen (inrichtingen);

- het vervoer van gevaarlijke stoffen over auto-, spoor- en waterwegen of door buisleidingen (transportroutes).

Als de afstand tot een risicovolle activiteit maar groot genoeg is, is er sprake van 100% veiligheid. Maar deze afstand kan kilometers groot zijn. Nederland is te klein om deze afstanden te hanteren. Daarom is gekozen voor het hanteren van een basisbeschermingsniveau. Dit wordt geconcretiseerd door toepassing van grens- en richtwaarden voor plaatsgebonden risico (PR) en oriëntatiewaarden voor groepsrisico (GR). Het PR is de kans per jaar dat een persoon die permanent en onbeschermd op een plaats aanwezig is, overlijdt als gevolg van een ongeval met gevaarlijke stoffen. Het PR wordt weergegeven met risicocontouren rondom een inrichting of langs een transportroute. Ook buiten de PR-contouren bestaat nog een invloedsgebied waarbinnen groepen personen slachtoffer kunnen worden van een ongeval. Daarom moet ook het GR worden onderzocht. Het GR geeft de kans per jaar aan dat in één keer een groep mensen van minimaal een bepaalde omvang die zich in de omgeving van een risicovolle activiteit bevindt, dodelijk door een ongeval met gevaarlijke stoffen worden getroffen. De hoogte van het GR is niet ruimtelijk weer te geven, wel het invloedsgebied waarover het GR wordt berekend.



Figuur 11: Risico Portaal Zeeland

Inrichtingen

Op 27 oktober 2004 is het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) in werking getreden. Dit besluit moet individuele en groepen burgers een basisbeschermingsniveau garanderen tegen een ongeval met gevaarlijke stoffen bij een inrichting. Op basis van het Bevi geldt voor het PR rondom een risicovolle inrichting een grenswaarde voor kwetsbare objecten en een richtwaarde voor beperkt kwetsbare objecten. Beide liggen op een niveau van 10^{-6} per jaar. Dat wil zeggen een kans van één op de miljoen per jaar dat een persoon die permanent en onbeschermd op een plaats aanwezig is, als rechtstreeks gevolg van een ongeval met gevaarlijke stoffen overlijdt. Het Bevi legt daarnaast een verantwoordingsplicht voor een gemeente of provincie op voor het groepsrisico (indien dit risico verandert). Het groepsrisico moet verantwoord worden voor het gebied waarbinnen zich de gevolgen van een incident met gevaarlijke stoffen voordoen. Dit is de zoge-

naamde 1%-letaliteitsgrens; de afstand vanaf de inrichting waarop nog slechts 1% van de blootgestelde mensen in de omgeving overlijdt bij een ongeval bij een inrichting. Bij de verantwoording moet de gemeente of provincie onder andere de zelfredzaamheid van de bevolking en de mogelijkheden voor hulpverlening meewegen. Zij moet hierover advies vragen bij de regionale brandweer. In Zeeland wordt aan deze adviseurstaak invulling gegeven door de Veiligheidsregio Zeeland. Op basis van de provinciale Risico Portaal Zeeland (figuur 11) is er één risicovolle inrichtingen nabij de projectlocatie aanwezig. Het betreft Den Doelder Pallets, gelegen aan de Lange weg 1. Als risicovolle activiteit is op de Risico Portaal Zeeland opgenomen de productie en opslag van houten pallets. Deze activiteiten vallen niet onder het Bevi. Als zodanig gelden voor deze inrichting dan ook geen plaatsgebonden risicocontouren 10^{-6} en geen groepsrisico.

Transportroutes

Buisleidingen

Op basis van de Structuurvisie Buisleidingen 2012-2035 geldt dat voor leidingen die niet in stroken liggen, reeds bestaand of nieuw, geldt dat het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) gemeenten verplicht deze leidingen op te nemen in het bestemmingsplan met een belemmeringstrook van 4 of 5 meter ter weerszijden van de leiding. Verder dient op grond van het Bevb voor alle leidingen rekening te worden gehouden met de risiconormering die voor buisleidingen voor gevaarlijke stoffen geldt.

Volgens de Risico Portaal Zeeland zijn er binnen of nabij het plangebied geen buisleidingen aanwezig die voor het aspect externe veiligheid planologisch relevant zijn. De meest nabij gelegen buisleidingstrook is gelegen op meer dan 900 meter afstand.

Verkeersroutes gevaarlijke stoffen

Voor transport van gevaarlijke stoffen is met name de Wet vervoer gevaarlijke stoffen relevant. Op 1 april 2015 is het Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt) in werking getreden waarmee het verplicht wordt transportroutes waarlangs gevaarlijke stoffen worden vervoerd vast te leggen in het bestemmingsplan.

Op 1 april 2015 is de Regeling basisnet in werking getreden. Het Basisnet is een landelijk aangewezen netwerk voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Binnen bepaalde grenzen wordt dit vervoer over weg, binnenwater en spoor gegarandeerd. Het Basisnet heeft betrekking op de Rijksinfrastructuur: hoofdwegen (snelwegen), hoofdwaterwegen (binnenwateren) en hoofdspoorwegen (enkele uitzonderingen daargelaten).

Er loopt één wegverkeersroute voor het vervoer van gevaarlijke stoffen, aangewezen in het kader van de Regeling basisnet, langs het plangebied. Dit betreft de Tractaatweg (N62). Het plangebied is op meer dan 900 meter gelegen vanaf de Tractaatweg (N62). Daarnaast vindt er ook over de Langeweg (N258) transport van gevaarlijke stoffen plaats. Deze weg is gelegen op circa 400 meter afstand van het plangebied. Een ruimtelijke ontwikkeling op een afstand groter dan 200 meter levert slechts een geringe bijdrage aan de hoogte van het groepsrisico. Vanwege de grote afstand vormen deze verkeersroutes dan ook geen belemmering voor de boogde ontwikkeling.

Op basis van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat het aspect externe veiligheid geen belemmering vormt voor de beoogde ontwikkeling.

4.10 Overige belemmeringen

In paragraaf 4.9 is ingegaan op (grote) planologische relevante buisleidingen. Bij de bouwwerkzaamheden zal rekening worden gehouden met eventueel overige aanwezige kabels en leidingen.

5 ECONOMISCHE UITVOERBAARHEID

Kostenverhaal

In de Wro is in afdeling 6.4 de regelgeving rondom grondexploitatie opgenomen. Centrale doelstelling van deze afdeling is om in de situatie van particuliere grondexploitatie te komen tot een verbetering van het gemeentelijk kostenverhaal en de versterking van de gemeentelijke regie bij locatieontwikkeling. In artikel 6.12 van de Wro is bepaald dat de gemeenteraad een exploitatieplan vaststelt voor gronden waarop een bouwplan is voorgenomen. In artikel 6.2.1 Bro is vastgelegd wat onder een bouwplan wordt verstaan. De bouw van een of meerdere hoofdgebouwen is in het betreffende artikel van het Bro opgenomen.

Een exploitatieplan dient tegelijkertijd met een omgevingsvergunning te worden vastgesteld. In de Wro is tevens opgenomen, dat kan worden afgeweken van de verplichting tot het opstellen van een exploitatieplan indien het verhaal van kosten van de grondexploitatie over de in het plan of besluit begrepen gronden anderszins verzekerd is. Bij onderhavige ontwikkeling worden de plankosten (van de procedure) via de Legesverordening Terneuzen bij de initiatiefnemer in rekening gebracht.

Economische uitvoerbaarheid

De beoogde ontwikkeling aan de Justaasweg te Axel is een particulier initiatief. De gronden ter plaatse van de ontwikkelingslocatie zijn in bezit van de initiatiefnemer. Overeenkomstig artikel 3.1.6, lid 1, sub f van het Besluit ruimtelijke ordening is het plan economisch uitvoerbaarheid gebleken.

6 PROCEDURELE ASPECTEN

In artikel 3.10 Wabo is bepaald dat op de voorbereiding van een omgevingsvergunning, zoals bedoeld in artikel 2.12, lid 1, onder a, onder 3, afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht (Awb) van toepassing is. In afdeling 3.4 Awb is bepaald dat het ontwerp van de omgevingsvergunning gedurende 6 weken ter inzage moet liggen. Tijdens deze periode kan een ieder schriftelijk of mondeling zienswijzen kenbaar maken aan burgemeester en wethouders omtrent hun voornemen om medewerking te verlenen aan de onderhavige omgevingsvergunning.

Het ontwerp van de omgevingsvergunning heeft van 26 oktober 2017 tot en met 6 december 2017 ten inzage gelegen. Binnen deze termijn zijn geen zienswijzen en/of adviezen (van vooroverleginstanties, zoals het Waterschap Scheldestromen, de veiligheidsregio Zeeland en de provincie Zeeland) zijn ontvangen.

7 MOTIVERING

7.1 Afweging

De vigerende beheersverordening voorziet niet in de beoogde vernieuwing en uitbreiding van de voorzieningen ten behoeve van de golfbaan 'De Woeste Kop' aan de Justaasweg te Axel. Om de beoogde ontwikkeling planologisch-juridisch mogelijk te laten zijn is derhalve een buitenplanse procedure noodzakelijk.

De beoogde ontwikkeling is acceptabel. Zo:

- past de ontwikkeling binnen het vigerende beleid van Rijk, provincie en gemeente. Zie hoofdstuk 3;
- is de ontwikkeling ruimtelijk en functioneel goed inpasbaar in de omgeving. Zie hoofdstuk 2;
- brengt de ontwikkeling geen (onaanvaardbaar) nadelige milieuhygiënische of duurzaamheidseffecten met zich mee. Zie hoofdstuk 4;
- is de economische uitvoerbaarheid gewaarborgd. Zie hoofdstuk 5.

7.2 Conclusie

Alle belangen integraal afwegend komt de gemeente tot de conclusie dat er geen sprake is van belemmeringen die de realisatie van de beoogde vernieuwing en uitbreiding van de voorzieningen ten behoeve van de golfbaan 'De Woeste Kop' aan de Justaasweg te Axel in de weg staan. Realisatie van dit nieuwe gebruik volgens het voorliggende bouw- en inrichtingsplan is in overeenstemming met een 'goede ruimtelijke ordening'.

BIJLAGE 1

Quickscan Wet natuurbescherming

Quickscan Wet natuurbescherming uitbreiding faciliteiten Golfterrein de Woeste Kop te Axel

Projectnummer 170314

15 april 2017



Auteurs

Ing. S.J.M.P. Halters

Ing. R.J. Buijs

Opdrachtgever

Golfvereniging de Woeste Kop
Justaasweg 4
4571 NB Axel



Inhoudsopgave

1. INLEIDING.....	3
1.1 AANLEIDING.....	3
1.2 WETTELIJK KADER	3
1.3 DOEL ONDERZOEK	3
1.4 LEESWIJZER	3
2. WERKWIJZE	4
3. BUREAUSTUDIE	5
3.1 GEBIEDSBESCHERMING.....	5
3.2 SOORTBESCHERMING	6
4. RESULTATEN VELDBEZOeken	7
4.1 BIOTOPEN EN SOORTEN	9
4.2 WAARGENOMEN EN TE VERWACHTEN SOORTEN.....	11
5. TOETSING VAN HET PROJECT AAN DE NATUURWAARDEN	12
5.1 BESCHRIJVING GEPLANDE ACTIVITEIT	12
5.2 TOETSING GEBIEDSBESCHERMING	14
5.3 TOETSING SOORTBESCHERMING	14
5.3.1 Vogelrichtlijnsoorten	14
5.3.2 Vleermuizen	15
5.3.3 Grondgebonden zoogdieren	15
5.3.4 Amfibieën en reptielen	16
5.3.5 Vissen	16
5.3.6 Planten.....	16
5.3.7 Overig beschermde soorten	16
6. MITIGERENDE MAATREGELEN	17
7. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	18
LITERATUUR.....	20

Bijlage 1 Wettelijk kader

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Golfvereniging de Woeste Kop is voornemens om een aantal faciliteiten op en binnen het huidige golfterrein in Axel, te vernieuwen danwel uit te breiden.

In dit kader heeft Buijs Eco Consult in opdracht van de Golfvereniging de Woeste Kop een quickscan in het kader van de Wet natuurbescherming verricht naar de voorkomende, dan wel te verwachten beschermde planten- en diersoorten binnen het projectgebied.

1.2 Wettelijk kader

Vanuit de (en per 01/01/2017 in werking getreden) Wet natuurbescherming is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het doel van deze natuurwetgeving is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Door, voorafgaand aan ruimtelijke ingrepen, stil te staan bij aanwezige natuurwaarden kan onnodige schade aan beschermde soorten worden voorkomen of beperkt. Indien schade aan (zwaarder) beschermde soorten niet te voorkomen is, is een ontheffing noodzakelijk. (zie bijlage 1 voor nadere toelichting van het Wettelijk Kader).

1.3 Doel onderzoek

Het doel van deze quickscan is het analyseren of in het plangebied beschermde natuurwaarden in het geding zijn. Het doel van voorliggende toetsing is het opsporen van eventuele strijdigheden van de voorgenomen ingreep/ontwikkeling met de huidige (en per 01/01/2017 van kracht geworden) Wet natuurbescherming het bepalen of de aanvraag van een ontheffing danwel het werken volgens een goedgekeurd gedragscode noodzakelijk is.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft het plangebied. Hoofdstuk 3 gaat in op gevolgde werkwijze. Hoofdstuk 4 gaat in op de resultaten van het veldbezoek. Hoofdstuk 5 beschrijft de toetsing van de ingreep aan Wet natuurbescherming. Hoofdstuk 6 beschrijft de mitigerende maatregelen en Hoofdstuk 7 de conclusies en aanbevelingen. De wettelijke achtergronden van de Wet natuurbescherming zijn beschreven in bijlage 1.

2. Werkwijze

Om eventuele strijdigheden met de Wet natuurbescherming op te sporen dient er een antwoord te komen op de volgende vragen:

1. Welke wettelijk beschermde soorten komen in het plangebied voor? Onder welk beschermingsregime vallen deze soorten?
2. Welke invloed heeft de geplande ingreep in het betreffende gebied op de beschermde soorten? En geldt wellicht een algemene vrijstelling voor een of meerdere soorten?
3. Door welke maatregelen kunnen negatieve effecten op beschermde soorten worden voorkomen of verzacht?
4. Indien de duurzame staat van instandhouding van beschermde soorten in gevaar komt, welk vervolgtraject dient dan doorlopen te worden?
5. Voor welke beschermde soorten moet een ontheffing aangevraagd worden, of kan gewerkt worden met een goedgekeurd gedragscode?

Om bovenstaande vragen te beantwoorden worden de volgende stappen doorlopen.

Stap 1. Verkenning beschikbare gegevens

De eerste werkstap bestaat uit een check op aanwezigheid van beschermde plant- en diersoorten op basis van verspreidingsgegevens van mogelijk voorkomende beschermde plant- en diersoorten (bureaustudie).

Stap 2. Veldbezoek

Er is een veldbezoek gebracht aan het plangebied en de omgeving. Hierbij is op, basis van de gegevens van de bureaustudie, beoordeeld voor welke soorten het plangebied daadwerkelijk een geschikte habitat biedt en welke soorten er daadwerkelijk voor kunnen komen.

Stap 3. Effectenonderzoek

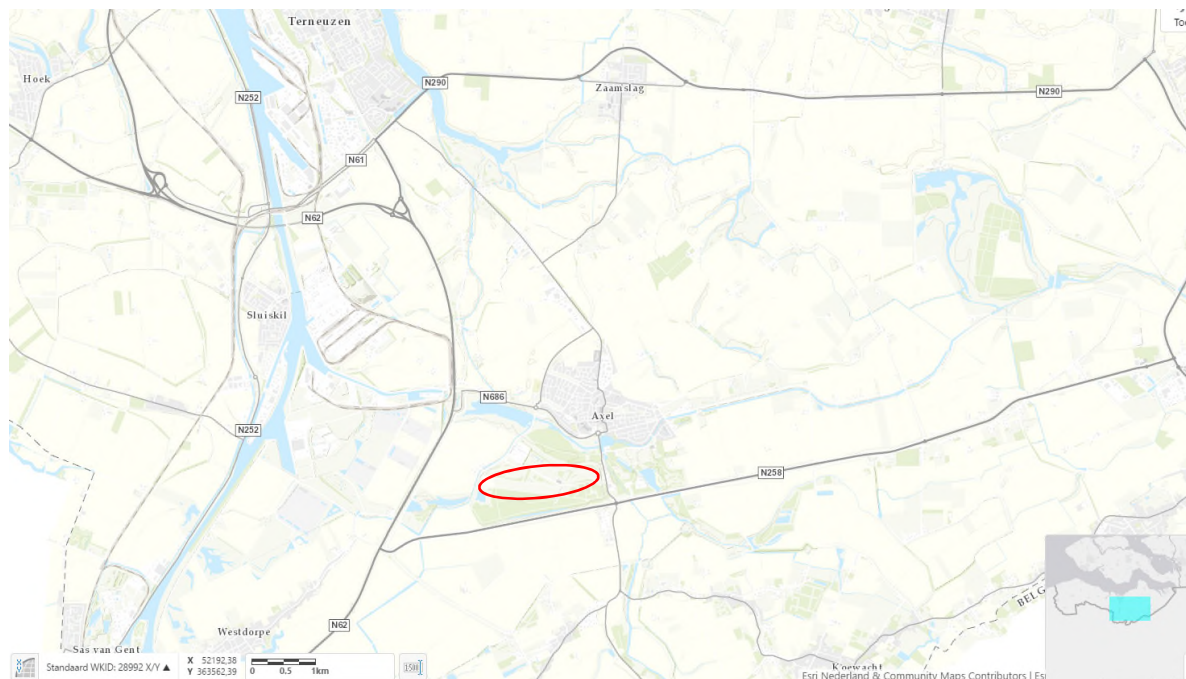
Op basis van de beschrijving van de voorgenomen ingreep en de verzamelde gegevens van stap 1 en 2 de (mogelijke) effecten (vernietiging, doden verstoring, vernieling) op de aangetroffen en verwachte beschermde soorten beschreven. Voor de verwachte negatieve effecten op de beschermde soorten worden mitigerende maatregelen voorgesteld.

Stap 4 Aanbevelingen met betrekking tot de aanwezige soorten

Op basis van stap 1 tot en met 3 worden conclusies getrokken met betrekking tot eventuele overtredingen van de verbodsbepalingen zoals genoemd in de Wet natuurbescherming artikelen 3.1, 3.5 en 3.10, en de te nemen vervolgstappen.

3. Bureaustudie

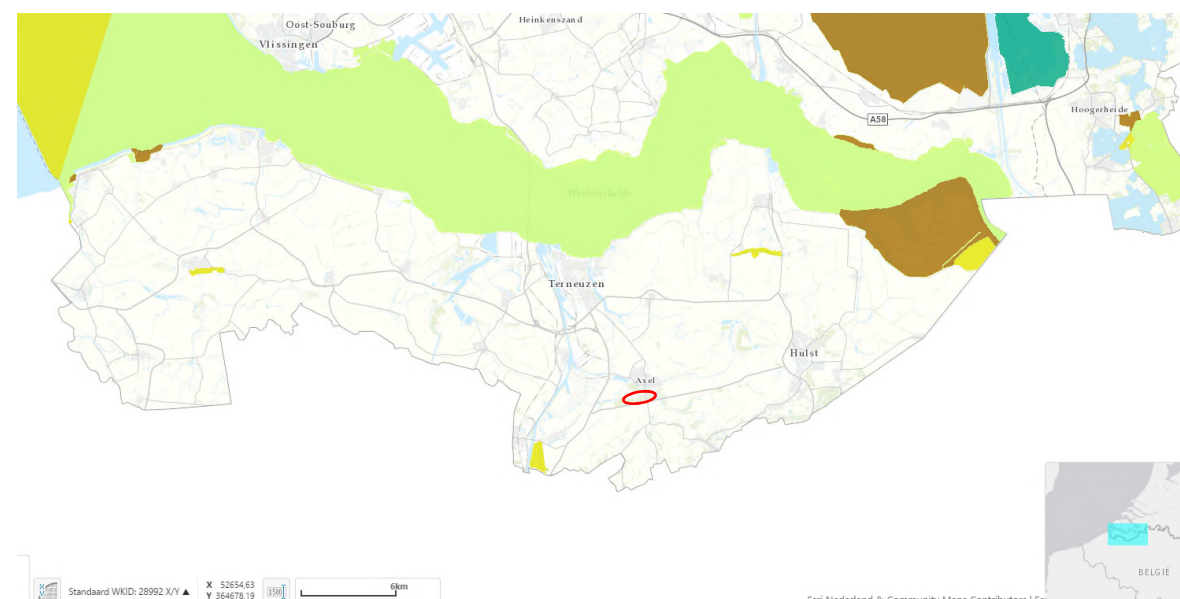
Het plangebied is gelegen ten zuiden van de dorpskern Axel. Aan de westzijde is een motorcrossparcours gelegen, en direct ten noorden en ten zuiden van het plangebied is een bos van Staatsbosbeheer aanwezig. Ten zuidenwesten ligt het zweefvliegveld. Aan de oostzijde is de toegangsweg gelegen met een groenstrook. Ten oosten van deze groenstrook is de doorgaande weg de Kinderdijk gelegen.



Afbeelding 3.1 Plangebied golfterrein Axel (bron: www.zeeland.nl)

3.1 Gebiedsbescherming

Het plangebied is niet gelegen in of nabij Natura-2000 gebied (zie afbeelding 3.2). Er zijn als gevolg van het project geen effecten denkbaar op Natura 2000-gebieden, dit kader wordt daarom niet meegewogen in de effectbeoordeling.



Afbeelding 3.2 Globale ligging plangebied (rode contour) ten opzichte van Natura 2000 (bron: Provincie Zeeland)

Wel is zowel nagenoeg aan de noord- en de zuidzijde van het golfterrein Natuur Netwerk Nederland (Zeeland) (NNN of NNZ) aanwezig. De dichtstbijzijnde NNZ, gebieden Axelse Kreek en Smitsschorre ligt op minder dan 100 meter van het golfterrein, (zie afbeelding 3.3).



Afbeelding 3.3 Globale ligging plangebied (rode contour) ten opzichte van NNN (bron: Provincie Zeeland)

3.2 Soortbescherming

Op basis van verspreidingsatlassen en waarneming.nl zijn aanwijzingen aangetroffen over de aanwezigheid van Habitatrichtlijnsoorten binnen het plangebied, waaronder vleermuizen. Binnen het plangebied is ook de Ransuil waargenomen alsmede overig beschermde soorten waargenomen zoals konijn, egel en diverse muissoorten (bron: waarneming.nl). In de beplanting in en grenzend aan het plangebied kunnen eveneens andere vogels broeden.

4. Resultaten veldbezoek

De planlocatie is op 1 april door S.J.M.P. Halters bezocht in het kader van de quickscan. Het terrein is onderzocht op de aanwezigheid van groeiplaatsen van hogere planten en het voorkomen van fauna, die volgens de Wet natuurbescherming beschermd zijn. Tevens is een algemene beoordeling gemaakt voor de geschiktheid van het gebied voor overige (niet aangetroffen) beschermde soorten.



Afbeelding 4.1 plangebied vanuit boven (bron website og)



Afbeelding 4.2 plangebied deellocatie 2



Afbeelding 4.3 plangebied deellocatie 2



Afbeelding 4.4 plangebied deellocatie 3 (asbest dak)



Afbeelding 4.5 deellocatie 3, te slopen romneyloods



Afbeelding 4.6 deellocatie 3, in pandig romneyloods



Afbeelding 4.7 deellocatie 3 te kappen bomen



Afbeelding 4.8 deellocatie 3, inpandig houten opslag



Afbeelding 4.9 Deellocatie 3, opslag met oude nesten



Afbeelding 4.10 deellocatie 3, nieuwe inrit bij lage coniferen



Afbeelding 4.11 Deellocatie 4 toekomstige oefengreen



Afbeelding 4.12 Deellocatie 4 toekomstige oefengreen



Afbeelding 4.13 deellocatie 5, te slopen afslaggebouw



Afbeelding 4.14 deellocatie 5, te slopen afslaggebouw



Afbeelding 4.15 Deellocatie 6, locatie nabij schuilhut



Afbeelding 4.16 deellocatie 6, te realiseren toiletgebouwtje

4.1 Biotopen en soorten

Het plangebied bestaat uit, bebouwing (huidige loods met aanpandig een romneyloods, een afslaggebouwtje met verharde oppervlakken die dienst doen als voet/fietspad en, rotonde/weg en parkeerplaatsen. Verder is rondom de bebouwing grazige berm aanwezig, die intensief wordt onderhouden met plaatselijk met struweel en overwegend relatief jongen opgaande beplanting (bomen). Verder zijn enkele vijvers in het plangebied aanwezig.

- + bebouwing met verharde infra
- + grazige vegetatie
- + struweel en opgaande beplanting
- + open water

Bebouwing met verharde infra

De infra voorzieningen (parkeerplaatsen paden, bestraatwerkterrein) vormen geen essentieel leefgebied voor beschermde soorten, er zijn geen beschermde soorten op en tussen de bestratingen aangetroffen.

De opslagloods is (gedeeltelijk) in spouw gebouwd. Het dat is voorzien van asbest dakplaten en aan de onderzijde hiervan is (gedeeltelijke) isolatie aan de binnenzijde aangebracht. Vanwege de bouwjaar, beperkt aanwezige isolatie en beperkte verwarming is deze

bebouwing niet geschikt als winterverblijfplaats. Tijdens de warmere maanden zou de spouw van het bouwwerk eventueel dienst kunnen doen als tijdelijke verblijfplaats voor vleermuizen. De naastgelegen romneyloods, de houten opslag en het afslaggebouwtje zijn allen geheel enkelwandig van uitvoering en hierdoor geen geschikte verblijfsplaats voor vleermuizen. In deze eenvoudige opstallen zijn naast enkele oude (vermoedelijk) merelnesten in de halfopen houten opslag geen aanwijzingen gevonden van gebruik door overige fauna.

Grazige vegetatie

Het merendeel van het golfterrein bestaat uit intensief onderhouden grazige begroeiing. Hierdoor zijn geen beschermde flora aangetroffen. Deze worden vanwege het intensieve onderhoud (maaïen, beheer als golfterrein) ook niet verwacht. Ter plaatse is (lokaal) de duidelijke aanwezigheid van konijnen aangetroffen.

Struweel opgaande beplanting

De aanwezige bomen en bosschages zijn in potentie geschikt voor algemene bos- en struweelvogels. Vogels als zwarte kraai, ekster, houtduif, koolmees en merel zijn waargenomen en daarnaast kunnen overige algemene bos- en struweelvogels (waaronder heggenmus, fitis, pimpelmees, tjiftjaf, zwartkop) in het plangebied tot broeden komen. Jaarrond beschermde vogels zijn niet broedend waargenomen binnen het plangebied. Wel zijn enkele grote oude zwarte kraaiennesten (potentiele buizerdnesten) waargenomen en is de buizerd vliegend over het terrein gezien. De mogelijke locatie van een eventueel buizerdnest bevindt zich op ruime afstand ($> 100 \text{ m}^1$) van de voorgenomen werkzaamheden. Daarnaast blijkt uit mondelinge informatie (persoonlijke mededeling A. Wieland) dat op de locatie sprake is van een roestboom voor ransuil.

Open water

In het plangebied zijn vijvers aanwezig. In en nabij deze vijvers zijn algemene watervogels waargenomen als meerkoet, waterhoen en wilde eend. Daarnaast kan in de aanwezige rietkragen in deze vijvers sprake zijn van algemene broedvogels zoals, kleine karekiet, rietzanger en rietgors.

4.2 Waargenomen en te verwachten soorten

Op basis van de gegevens van de bureaustudie en de vastgestelde biotopen is een overzicht gemaakt van de beschermde en/of bijzondere soorten die in het plangebied worden verwacht of daadwerkelijk zijn waargenomen tijdens het veldbezoek.

Tabel 4.1: Te verwachten en waargenomen (vetgedrukte) soorten in het plangebied na veldbezoek.

Soort		
Nederlandse naam	Wet natuurbescherming, beschermingsregime	Provinciale verordening
Zoogdieren		
Mol	Niet beschermd	
Haas	Overige Soorten	Gedeeltelijke vrijstelling
Konijn	Overige Soorten	Gedeeltelijke vrijstelling
Egel	Overige Soorten	Gedeeltelijke vrijstelling
Eekhoorn	Overige Soorten	Gedeeltelijke vrijstelling
Ree	Overige Soorten	Gedeeltelijke vrijstelling
Vos	Overige Soorten	Gedeeltelijke vrijstelling
Dwergvleermuis	Habitatrichtlijn	
Meervleermuis	Habitatrichtlijn	
Watervleermuis	Habitatrichtlijn	
Grootoorvleermuis	Habitatrichtlijn	
Laatvlieger	Habitatrichtlijn	
Dwergmuis	Overige Soorten	Gedeeltelijke vrijstelling
Aardmuis	Overige Soorten	Gedeeltelijke vrijstelling
Veldmuis	Overige Soorten	Gedeeltelijke vrijstelling
Huisspitsmuis	Overige Soorten	Gedeeltelijke vrijstelling
Dwergspitsmuis	Overige Soorten	Gedeeltelijke vrijstelling
Vogels		
Ransuil	Vogelrichtlijn, JBN	
Buizerd	Vogelrichtlijn, JBN	
Merel	Vogelrichtlijn	
Koolmees	Vogelrichtlijn	
Heggenmus	Vogelrichtlijn	
Groene specht	Vogelrichtlijn	
Grote bonte Specht	Vogelrichtlijn	
Fitis	Vogelrichtlijn	
Tijftjaf	Vogelrichtlijn	
Pimpelmees	Vogelrichtlijn	
Zwartkop	Vogelrichtlijn	
Ekster	Vogelrichtlijn	
Zwarte kraai	Vogelrichtlijn	
Kauw	Vogelrichtlijn	
Boomkruiper	Vogelrichtlijn	
Spreeuw	Vogelrichtlijn	
Houtduif	Vogelrichtlijn	
Scholekster	Vogelrichtlijn	
Meerkoet	Vogelrichtlijn	
Waterhoen	Vogelrichtlijn	
Wilde eend	Vogelrichtlijn	
Turkse tortel	Vogelrichtlijn	
Kleine karekiet	Vogelrichtlijn	
Rietzanger	Vogelrichtlijn	
Rietgors	Vogelrichtlijn	
Amfibieën en reptielen		
Kleine watersalamander	Overige soorten	Gedeeltelijke vrijstelling
Gewone pad	Overige soorten	Gedeeltelijke vrijstelling
Bastaard kikker	Overige soorten	Gedeeltelijke vrijstelling

Toelichting tabel

Voor toelichting op beschermingsregime van de Wet natuurbescherming wordt verwezen naar de toelichting in bijlage 1

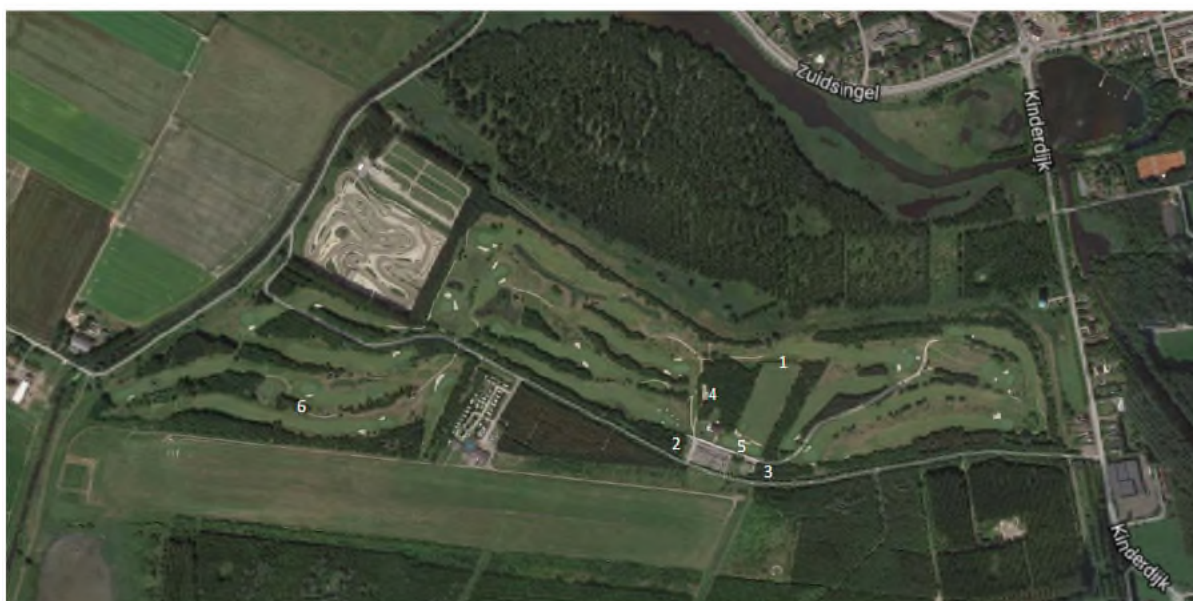
5. Toetsing van het project aan de Natuurwaarden

5.1 Beschrijving geplande activiteit

Golfvereniging de Woeste Kop heeft plannen om de faciliteiten van het golfterrein uit te breiden om dit passend te maken met het huidige aantal leden. De locatie is heden al geheel in gebruik als golfterrein (zie afbeelding 5.1). De Golfvereniging de Woeste Kop wil op de locatie enkele faciliteiten voor de leden uitbreiden. De plannen en de verschillende locaties zijn hieronder toegelicht:

1. Verhogen van het afslagnet:
Het huidige afslagnet is 6 meter hoog. Dit blijkt te laag te zijn om de veiligheid van de leden op het golfterrein aan de achterzijde van het net (en het wandelpad verder ten noorden van het net) te waarborgen. De golfvereniging is voornemens om de veiligheid te verbeteren door het bestaande net te vervangen door een 18 meter hoog afvangnet.
2. Realiseren van een nieuwe loods voor opslag van materialen voor leden:
Voor de realisatie van deze nieuwe loods en verharding rondom deze loods moet een gedeelte van de huidige bomen verdwijnen. De overige structuren, (naastgelegen struweelstrook etc. blijft gehandhaafd). Een detailsituatie van deze plannen op deellocatie 2 is weergegeven op afbeelding 5.2.
3. Vervangen van het asbestdak van de huidige loods, het slopen van de romneyloods en houten (halfopen)opslag en het nieuw bouwen van een loods voor het onderhoudsmateriaal. Daarnaast wordt op deze locatie ook nieuwe verhardingen voor de nieuwe zand/grind en overige opslag gerealiseerd. Hiervoor moeten enkele bomen gekapt worden en wordt een nieuwe eigen inrit gerealiseerd. Een detailsituatie van de plannen op deellocatie 3 is weergegeven op afbeelding 5.3.
4. De plannen rondom deellocatie 4 zijn nog niet concreet uitgewerkt. De deellocatie wordt heden gebruikt als zand-, grindopslag etc. Deze worden na realisatie van deellocatie 3 verplaatst. Hierdoor zou ter plaatse ruimte komen voor het realiseren van een oefengreen (nu op deellocatie 5).
5. Op deellocatie 5 is voorzien om de afslaglocatie te verlengen. Hiervoor is voorgenomen om het huidige afslaggebouw te slopen en verder in zuidelijke richting (huidige oefengreen) te verplaatsen. Waardoor de totale lengte van de afslagoefenlocatie vergroot kan worden.
6. Op deze locatie is voorzien om een toiletgebouw te plaatsen. Hiervoor worden eventueel enkele bomen gekapt. Verder wordt aansluiting gemaakt op de reeds aanwezige waterleiding en zal afvoer van het afvalwater moeten worden gerealiseerd.

Alle werkzaamheden zijn in de winterperiode (gefaseerd over enkele jaren) voorzien.



Afbeelding 5.1. Plangebied (bron: Golfvereniging de Woeste Kop)



Afbeelding 5.2.Detail ontwikkeling deellocatie 2 (bron: Golfvereniging de Woeste Kop)



Afbeelding 5.3. Detail ontwikkeling deellocatie 3 (bron: Golfvereniging de Woeste Kop)

5.2 Toetsing gebiedsbescherming

Het plangebied ter plaatse van Axel is niet gelegen in of nabij Natura-2000 gebied. Er zijn als gevolg van het project in algemene zin geen effecten denkbaar op Natura 2000-gebieden, dit kader wordt daarom niet meegewogen in de effectbeoordeling.

Er zullen geen veranderingen plaatsvinden met wezenlijke gevolgen voor natuurlijke kenmerken en waarden van de NNN. De voorgenomen ontwikkelingen hebben geen fysieke impact op NNN-natuur, dus er is geen sprake van oppervlakteverlies. De aanpassingen op het reeds bestaande golfterrein zijn alleen van facilitaire aard en vinden geen grootschalige aanpassingen van landschap plaats waardoor effecten niet reiken tot in de NNN. Verstoring is hiermee dus uitgesloten.

5.3 Toetsing soortbescherming

5.3.1 Vogelrichtlijnsoorten

Nesten van vogels worden verstoord door zowel bewegingen als geluid, maar niet elke vogel is even gevoelig. In het algemeen geldt dat regelmatige verstoring tijdens het broeden tot gevolg heeft dat het broedsel in de steek wordt gelaten door een gevoel van onveiligheid. Voor soorten die slechts één broedsel per jaar produceren betekent dit een verloren jaar. Voor vogels die meerdere broedsels per jaar produceren zijn de gevolgen veel minder desastreus. Die soorten kunnen dan een nieuwe broedplek zoeken en opnieuw eieren leggen en uit broeden.

Indien de werkzaamheden worden uitgevoerd in de periode maart - augustus, dan worden daarbij veelal broedende vogels verstoord. Alle nesten, eieren en jongen zijn beschermd gedurende de voortplantingsperiode.

Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het vernielen/vernietigen van nesten van broedende vogels in kader van ruimtelijke ontwikkelingen. Als er nesten aanwezig zijn moeten de werkzaamheden worden uitgesteld tot het moment dat de jonge vogels uitvliegen. Als er geen broedende vogels aanwezig zijn kunnen de werkzaamheden het hele jaar starten.

Op de planlocatie komen (vermoedelijk) de buizerd en ransuil; als vogels voor met een vaste- rust en verblijfplaats binnen het plangebied. Door de bomen met jaarrond beschermde nestplaatsen en rustplaatsen (roestboom voor ransuil) in tact te laten, worden geen verbodsbepalingen overtreden. Daarnaast zal aanvullend onderzoek naar vlieg/foerageergebied van de ransuil moeten uitwijzen of het verhogen van het net op deellocatie 1 van invloed is op deze beschermde soort.

De verder voorkomende vogels zijn algemeen en hebben een breed verspreidingsgebied in Nederland. Door het plannen van de werkzaamheden (verwijderen beplanting en struweel buiten de kwetsbare periode van vogels (maart-augustus) worden geen verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden.

De gunstige staat van instandhouding van de algemeen voorkomende broedvogelsoorten is niet in het geding. Voor ransuil kan dit na aanvullend onderzoek worden bepaald.

5.3.2 Vleermuizen

In het plangebied (de voorzien te slopen/aan te passen bebouwingen) zijn geen verblijfsplaatsen van vleermuizen in het plangebied aangetroffen. Daarnaast zijn de aanwezige voorzien te kappen bomen niet groot genoeg (en niet voorzien van gaten, kieren en spleten om dienst te doen als tijdelijke verblijfplaats).

Mogelijk dat vleermuizen delen van het plangebied vanwege de diverse lijnvormige opstellingen van de groenstructuren gebruiken als vlieg/-foerageerroute. Na de kap blijft voldoende foerageergebied in het plangebied voor deze soorten over. Dit aspect kan vanwege het noodzakelijke verhogen van het veiligheidsnet op deellocatie 1 wel gevolgen hebben voor het onderbreken van een mogelijke route.

Aanvullend onderzoek zal moeten uitwijzen of ter plaatse sprake is van een vlieg/foerageerroute die wordt belemmerd als gevolg van de voorgenomen verhoging van het net, en op welke wijze dit gemitigeerd danwel gecompenseerd kan worden.

De gunstige staat van instandhouding van de potentieel in de omgeving van het plangebied verblijvende vleermuizen kan nader bepaald worden na aanvullend onderzoek.

5.3.3 Grondgebonden zoogdieren

Tijdens de werkzaamheden kunnen kleine zoogdieren worden verstoord en hun vaste verblijfplaatsen vernield. Onder kleine zoogdieren in het plangebied vallen: muizen, egel, konijn, haas, vos, ree, eekhoorn en mol.

Deze schade is maar, moeilijk te voorkomen. De effecten kunnen worden verminderd door de werkzaamheden aan buiten de voortplantingsperiode te plannen en gefaseerd uit te voeren. Wat op locatie ook als dusdanig gepland is.

Dit houdt in dat eerst de aanwezige vegetatie ter plaatse zo kort mogelijk wordt gemaaid of wordt verwijderd en struweel en andere schuilplaatsen worden verwijderd alvorens in een later stadium bouwrijp te maken. Het hierdoor minder geschikt gemaakte leefgebied kan dan tijdig door de aanwezige zoogdieren worden verlaten.

Ten aanzien van deze soorten geldt dat ze bij voorkeur (zorgplicht) niet tijdens hun winterslaap mogen worden gestoord door het verwijderen van struweel, ruigte, steen- en takhopen. Dat betekent dat bosschage, struweel, ruigte en eventuele steen- en takhopen in de periode van half september tot half november of kort na eind februari zouden moeten worden geruimd. Deze bepaling komt voort uit de 'algemene zorgplicht' zoals die in de Wet natuurbescherming is beschreven (zie bijlage 1).

De gunstige staat van instandhouding van de voorkomende zoogdiersoorten is niet in het geding.

5.3.4 Amfibieën en reptielen

Amfibieën en reptielen zijn niet aangetroffen. Wel kunnen algemeen voorkomende soorten voorkomen. Door de werkzaamheden zorgvuldig te plannen en uit te voeren hebben deze soorten geen significante hinder van de voorgenomen werkzaamheden.

De gunstige staat van instandhouding is niet in het geding.

5.3.5 Vissen

Schade aan beschermde vissen wordt niet verwacht omdat er wel water in het plangebied is, maar deze blijft gehandhaafd waardoor er geen negatieve effecten voor vissen optreden.

De gunstige staat van instandhouding van de voorkomende vissen is niet in het geding.

5.3.6 Planten

Op de planlocatie zijn geen beschermde planten waargenomen. Op basis van de habitattypes worden de in de Wet natuurbescherming beschermde planten in het plangebied ook niet verwacht

De gunstige staat van instandhouding van de voorkomende planten is niet in het geding.

5.3.7 Overig beschermde soorten

Er zijn geen effecten te verwachten op andere beschermde soorten, zoals dagvlinders, libellen, kevers en andere ongewervelden.

De gunstige staat van instandhouding zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ingreep.

6. Mitigerende maatregelen

Ter voorkoming van overtreding van verbodsbepalingen voor de planrealisatie en tijdens de uitvoering zoals, vernielen van nesten volgen hier een aantal mitigerende maatregelen.

- De werkzaamheden zijn gepland in de 'rustige' golfperiode, de winterperiode. Dit komt overeen met het minst kwetsbare seizoen voor de meeste beschermde plant- en diersoorten. Door alle werkzaamheden in deze periode uit te voeren is kans op overtreding van verbodsbepalingen beperkt.
 - voor het verwijderen van groen en struiken de beplanting (laten) inspecteren door deskundige op aanwezigheid van vogelnesten en roestplaats voor de ransuil. Ook in de winterperiode kunnen enkele vogelsoorten aan het broeden zijn, danwel gebruik maken van vaste verblijfsplaatsen;
 - Eventuele materialen, opslag en hout, bulk verwijderen op locatie waar in de winter werkzaamheden zijn voorzien voor de overwinteringsperiode om te voorkomen dat kleine zoogdieren, amfibieën en reptielen worden gestoord in hun winterslaap als werkzaamheden aanvangen.
- Door het niet wijzigingen van het verlichtingsplan is er geen noodzaak tot jaarrond onderzoek naar vleermuizen en het volledig in kaart brengen van het gebruik van de locatie voor deze soorten. Ook tijdens de realisatiefase wordt aanbevolen om geen tijdelijke bouwverlichting toe te passen, maar de werkzaamheden overdag uit te voeren.
- In het kader van de zorgplicht met betrekking tot zoogdieren wordt aanbevolen om de aanwezige vegetatie zo kort mogelijk te maaien na het opruimen van deelgebieden en evt. het struweel, voordat in een later stadium het grondverzet begint. Het leefgebied wordt hierdoor eerst minder geschikt gemaakt en kan dan tijdig door de aanwezige zoogdieren worden verlaten. Tevens zullen tijdens het grondverzet nog aanwezige exemplaren bij gebrek aan dekking eerder verjaagd worden.

7. Conclusies en aanbevelingen

Kort samengevat is het resultaat van de quickscan:

- Op de planlocatie komen beschermde soorten voor die een belemmering kunnen vormen voor de ontwikkeling van de locatie. Om te beoordelen of voor deze soorten een ontheffing en/of mitigerende/compenserende maatregelen noodzakelijk zijn, is enerzijds afhankelijk van de periode van uitvoering van de werkzaamheden en anderzijds afhankelijk van de uitkomsten van vervolgonderzoek voor deellocatie 1.
- Conclusies per deellocatie:
 1. Om te bepalen of het verhogen van het veiligheidsnet een negatieve invloed heeft, is onderzoek naar eventueel aan/- afwezige vlieg- en foerageerroutes van de in de directe omgeving aanwezige vleermuizen en ransuil noodzakelijk;
 2. De te kappen bomen bevatten geen (jaarrond beschermde) nesten en vormen vanwege de beperkte leeftijd (geen gaten, kieren scheuren) geen geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen. Daarbij blijven ten noorden en ten zuiden van de deellocatie lijnvormige groenstructuren in tact waardoor een eventuele vliegroute niet wordt onderbroken;
 3. Het dak van de bestaande loods is geen geschikte winterverblijfplaats voor vleermuizen. Het verwijderen/vervangen van het asbesthoudend dak in de winterperiode kan zonder beperkingen worden uitgevoerd. Dit geldt tevens voor het slopen van de romneyloods en halfopen houten opslag aan de zuidzijde van de huidige loods. De te kappen bomen voor de realisatie van de aan te leggen bestrating bevatten geen (jaarrond beschermde) nesten en vanwege de beperkte leeftijd (geen gaten, kieren en schuren) vormen deze eveneens geen geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen. Wel blijven de bomen ten westen van de loods (eksternest), en de grote coniferen (potentiele roestplaats ransuil) ten zuiden van de romneyloods gehandhaafd. Daarbij blijven ten noorden, ten oosten en ten zuiden van de deellocatie lijnvormige groenstructuren in tact waardoor een eventuele vliegroute voor vleermuizen niet wordt onderbroken. Na kap blijft voldoende foerageergebied voor deze soorten in het plangebied over om deze functionaliteit te behouden;
 4. In de bomen in de directe omgeving zijn geen (jaarrond beschermde) nesten aangetroffen en vormen vanwege de beperkte leeftijd (geen gaten, kieren scheuren) geen geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen.
 5. Het afslaggebouw is vanwege de bouwaard (enkelwandig en voorzien van golfplaten) geen geschikte broed- of verblijfplaats voor jaarrond beschermde vogels en/of vleermuizen. Strikt beschermde soorten ter plaatse zijn niet aangetoond en/of worden niet verwacht;
 6. In de bomen in de directe omgeving zijn geen (jaarrond beschermde) nesten aangetroffen en vormen vanwege de beperkte leeftijd (geen gaten, kieren scheuren) geen geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen.
- Bij de voorgenomen werkzaamheden op de overige deellocaties (2 t/m 6), mits de omschreven mitigerende maatregelen worden uitgevoerd, worden verbodsbepalingen zoals geformuleerd onder artikelen, 3.1, 3.5 en 3.10 niet overtreden. Bijkomende voorwaarde is wel dat werkzaamheden conform de huidige planning buiten het broedseizoen, overdag en zonder (aanpassing van de huidige) verlichting worden uitgevoerd.
- In en grenzend aan het plangebied komen algemeen voorkomende broedvogels en (mogelijk) buizerd en ransuil voor. Door te werken buiten het vogelbroedseizoen en/of mitigerende maatregelen toe te passen, zoals buiten het broedseizoen broedbiotoop te verwijderen, bomen met nesten van zwarte kraai en/of ekster niet (zonder controle

op gebruik van buizerd/ransuil) te kappen, worden de verbodsbepalingen zoals geformuleerd onder artikel 3.1 en 3.5 niet overtreden.

- Op de planlocatie komen algemene soorten voor, die weliswaar beschermd zijn, maar zo algemeen dat hun voortbestaan niet wordt bedreigd. Daarbij geldt voor de grondgebonden zoogdieren (o.a. konijn, haas, egel en algemeen voorkomende muizen) op basis van de provinciale verordening een vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling. Voor deze soorten (benoemd in tabel 4.1) hoeft geen ontheffing (ex. Art. 3.31) van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd voor het overtreden van verbodsbepalingen (Art 3.10).
- Voor alle in het wild voorkomende plant- en diersoorten geldt (wel) de bepaling van zorgplicht (Art 1.11). Door het naleven van de mitigerende maatregelen kan de zorgplicht goed worden ingepast in het werk.
- Vanwege de afstand tot een Natura 2000 gebied zijn geen effecten van de voorgenomen activiteiten denkbaar. Vanwege de aard van de voorgenomen activiteiten is geen sprake van oppervlakteverlies van de nabij gelegen NNN gebieden. En doordat geen sprake is van grootschalige aanpassingen in het landschap, reiken de effecten niet tot deze nabij gelegen NNN gebieden, waardoor verstoring is uitgesloten.

Aanbevelingen

- Uitvoeren van aanvullend onderzoek naar de vliegbewegingen van de in de directe omgeving van de voorgenomen verhoging van het veiligheidsnet voor aanwezige vleermuizen en de ransuil. Hierdoor kan worden bepaald of het verhogen van het net gevolgen (kan) hebben op deze strikt beschermde soorten. Afhankelijk van de uitkomsten van dit aanvullend onderzoek wordt bepaald of sprake is van een vliegen foerageerroutes ter plaatse en zo ja of en op welke manier die gemitigeerd danwel gecompenseerd moet worden.

Volledigheid inventarisatie

De inventarisatie is een uiteraard een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze (op een ander tijdstip) wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Wet natuurbescherming vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methode en inspanning is dan ook voldoende invulling gegeven aan artikel 1.11 (zorgplicht) van de Wet natuurbescherming. Wat betreft het vooronderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Het voorafgaand aan de werkzaamheden controleren van het werkterrein blijft altijd noodzakelijk en valt onder de algemene zorgplicht van de Wet natuurbescherming (art. 1.11).

Literatuur

Broekhuizen, M.S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren KNNV, Utrecht

Diepenbeek, A. van, 1999. Veldgids diersporen, KNNV Uitgeverij, Utrecht

Strumpel, T. & Strijbosch H., 2006. Veldgids amfibieën en reptielen, KNNV Uitgeverij, Utrecht

Wynhoff, I., Swaay, van C., & Made van der J., Veldgids Vlinders, KNNV Uitgeverij, Utrecht

Websites:

www.Ravon.nl

www.vlinderstichting.nl

www.telmee.nl

www.floron.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.zeeland.nl

Bijlage 1 Wettelijk kader

Hieronder volgt een algemene beschrijving van de Natuurwetgeving, gevolgd door betreffende onderdelen van de wetgeving.

De Nederlandse natuurwetgeving

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedsbescherming en soortbescherming. De gebiedsbescherming is geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998 en omvat de Natura 2000-gebieden. Per 01/01/2017 zijn beide onderdelen (en de Boswet) geïntegreerd in de Wet natuurbescherming (Wn).

Gebiedsbescherming

In de Natura 2000 gebieden zijn de beschermde natuurmonumenten alsmede de gebieden met de status Vogel- en/of de Habitatrichtlijngebied (Voorheen Speciale beschermings Zones, Sbz's) opgenomen.

Globaal kan worden gesteld dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedsspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten het beschermde gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied.

Soortbescherming

De soortbescherming is per 01/01/2017 ook opgenomen in de Wet natuurbescherming. Deze wet omvat ook de bescherming van Habitatrichtlijnsoorten buiten de aangewezen Natura 2000-gebieden. Deze bescherming geldt overal in Nederland, ook in de beschermde gebieden. De soortbescherming kent geen externe werking. Projecten worden getoetst aan de directe invloed op beschermde waarden binnen de grenzen van het projectgebied. Conform deze wet is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van mogelijke voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Vanuit deze kennis dienen plannen en projecten getoetst te worden aan eventuele strijdigheid met de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming.

Onder de werking van de soortbescherming vallen circa 930 dier- en plantensoorten. Alle inheemse zoogdieren, vogels, amfibieën, en reptielen zijn beschermd. Tevens hebben een aantal planten, vissen, insecten en ongewervelden een beschermde status. Voor de in het wild voorkomende planten en dieren geldt bovendien de algemene zorgplicht (art. 1.11).

Volgens de Wet natuurbescherming mogen beschermde dier- en plantensoorten niet worden gedood, gevangen, opzettelijk worden verontrust of gedood. Voortplanting- of vaste rust of verblijfplaatsen mogen niet opzettelijk worden beschadigd of vernield. Habitatrichtlijnsoorten mogen tevens niet opzettelijk worden verstoord. Beschermde planten mogen niet opzettelijk van hun groeiplaats worden verwijderd of vernield. De verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming (Wn) staan vernoemd in onderstaand kader.

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming (Wn)

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen

Bron: Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, Ministerie van Economische Zaken

De werkingssfeer van de Wet natuurbescherming is niet beperkt tot of gerelateerd aan speciaal aangewezen gebieden, maar geeft de beschermde soorten **overal** in Nederland bescherming.

In o.a. artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 van de Wet natuurbeschermingswet worden de ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden weergegeven. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de ontheffing- of vrijstelling (zoals werken met een goedgekeurde gedragscode) hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied.

- **Beschermde soorten – met (Provinciale) vrijstelling:**

Voor deze soorten geldt een vrijstelling van een of meerdere verbodsbepalingen (zoals bijvoorbeeld het vangen van dieren en/of het vernielen van vaste verblijfsplaatsen). Voor deze soorten is derhalve in veel gevallen geen ontheffing nodig. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de zorgplicht, die eveneens van de Wet natuurbescherming uitgaat.

Soorten die vallen onder de vrijstelling betreft over het algemeen (en dus per Provincie verschillend) onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals algemene muizen- en spitsmuizen, de woelrat, de egel, konijn, ree en vos, algemene amfibiesoorten, waaronder de bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander.

- **Overige 'nationaal beschermde' soorten:**

Voor deze soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer een mogelijkheid voor ontheffing, welke aan drie criteria wordt getoetst: er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Voor deze soorten is derhalve een ontheffing nodig of kan gewerkt worden met een goedgekeurde gedragscode.

Soorten die vallen onder dit nationale beschermingsregime vallen betreft onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals das, boommarter, algemene amfibieën en reptielen alpenwatersalamander, hazelworm, flora als schubvaren en bokkenorchis en vissoorten waaronder de grote modderkruiper. Daarnaast geldt ook voor deze soorten de algemene zorgplicht.

- **Habitatrichtlijnsoorten:**

Voor deze soorten geldt het zwaarste beschermingsregime en is voor ruimtelijke ontwikkeling geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten dient een ontheffing te worden aangevraagd, welke aan drie criteria wordt getoetst: er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Wel kan als voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang ook bij ruimtelijke ontwikkeling gewerkt worden met een goedgekeurd gedragscode. Daarnaast geldt ook voor deze soorten de algemene zorgplicht. Tot dit beschermingsregime horen o.a. alle vleermuissoorten, de bever, otter, noordse woelmuis, verschillende amfibiesoorten waaronder rugstreeppad en kamsalamander.

- **Vogelrichtlijnsoorten:**

Alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. Voor deze soorten geldt het zwaarste beschermingsregime en is voor ruimtelijke ontwikkeling ook geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten dient een ontheffing te worden aangevraagd, welke aan drie criteria wordt getoetst: er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Wel kan als voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang ook bij ruimtelijke ontwikkeling gewerkt worden met een goedgekeurd gedragscode. Daarnaast geldt ook voor deze soorten de algemene zorgplicht.

Zorgplicht

Voor alle in het wild voorkomende plant- en diersoorten, dus ook voor onbeschermden en beschermden soorten die zijn vrijgesteld geldt wel de ook 'algemene zorgplicht' (art. 1.11 Wet natuurbescherming). Deze zorgplicht houdt in dat initiatiefnemer passende maatregelen moet nemen om schade aan beschermd gebied en in het wild voorkomend plant en diersoorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

De kwetsbare perioden voor de verschillende soortgroepen zijn niet allen gelijk. Als 'veilige' periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half augustus tot half november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en diersoorten als vleermuizen, overige zoogdieren en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Indien een locatie in die periode bouwrijp wordt gemaakt, kan daarna gedurende het winterseizoen en het daarop volgende voorjaar probleemloos worden gewerkt.

Zo kan bijvoorbeeld vegetatie gedurende het groeiseizoen kort gemaaid worden, zodat er geen vogels gaan broeden en het tegen de winter ook ongeschikt is voor kleine zoogdieren of amfibieën die in winterslaap gaan. Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermden soorten worden waargenomen dienen maatregelen genomen te worden om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te voorkomen (bijvoorbeeld wegvangen en verplaatsen of terreindelen af te zetten en het werk ter plaatse stil te leggen). Ecologische begeleiding kan hierin voorzien.



BIJLAGE 2

Nader onderzoek vliegroute vleermuizen Golfvereniging De
Woeste Kop Axel

Nader onderzoek vliegroute vleermuizen Golfvereniging De Woeste Kop Axel

Projectnummer 170314

9 oktober 2017



Auteurs

ing. S.J.M.P. Halters

Ing. R.J. Buijs

Opdrachtgever

Golfvereniging De Woeste Kop

Justaasweg 4

4571 NB Axel



Inhoudsopgave

1	INLEIDING	3
2	METHODE	4
2.1	VLEERMUISONDERZOEK.....	4
3	RESULTATEN VLEERMUISONDERZOEK	5
3.1	BESCHRIJVING WAARNEMINGEN	5
3.2	MITIGATIE	8
4	CONCLUSIES	9
	LITERATUUR	10
5	BIJLAGE 1 WETTELIJK KADER	11

1 Inleiding

Naar aanleiding van de Ecologische Quicksan april 2017, is een nader onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen en in het bijzonder de eventueel aanwezige vlieg- en foerageerroutes uitgevoerd op deze locatie.

Het onderzoek is toegespitst op het voorkomen van (met name vliegroutes) van vleermuizen om daarmee de voorgenomen ontwikkeling (het realiseren van een hoger afslagnet van ca. 18 meter) zorgvuldig te kunnen voorbereiden en uitvoeren.

De onderzoeklocatie betreft een gedeelte van het golfterrein waar heden reeds een 6 meter hoog afslagnet aanwezig is (zie figuur 1.1).



Figuur 1.1. Ligging van de onderzochte locatie van het plangebied, (bron: website opdrachtgever)

In dit kader is door de opdrachtgever de opdracht verstrekt om in de geest van het vleermuisprotocol 2017, onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid, gebruik en eventuele vliegroutes van vleermuizen rondom het afslagnet in kaart te brengen.

2 Methode

2.1 Vleermuisonderzoek

Het terrein is bezocht op 26 juni en 3 oktober (zie tabel 1). Er is gebruik gemaakt van de batdetectoren Petterson D240x, Echometer touch 2 pro en twee Songmeters SM4 BAT en/of een Petterson M500 384 microfoon met tablet. Opgenomen geluiden zijn geanalyseerd met de programma's BatSound en Kaleidoscope. Er is geïnventariseerd met een waarnemer; S.J.M.P. Halters van Buijs Eco Consult B.V. Daarbij is voor het bepalen van eventueel aanwezige vliegroutes gewerkt in de geest van het vleermuisprotocol 2017.

Mogelijk te verwachten soorten op de locatie waren:

- Gewone dwergvleermuis;
- Ruige dwergvleermuis;
- Laatvlieger;
- Rosse vleermuis;
- Watervleermuis;

En eventueel minder veelvuldig voorkomende soorten zoals;

- Grootoorvleermuis (gewone en evt. grijze);
- Baardvleermuis (spec);
- Meervleermuis.

Tijdens de bezoeken is gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera (FLIR E6) en een krachtige zaklamp (Feniks) om bij aanwezige vliegbewegingen de vleermuizen en hun vlieghoogte en /richting te bepalen. De meeste onderzoeken zijn uitgevoerd vanaf zonsondergang.

Tabel 1. Overzicht met bezoekdata, tijden en weersomstandigheden

Datum	Aanvangstijd	Eindtijd	Weer
26 juni 2017	21.30	00.30	13 °C, wind 2 Bft NNW, vrijwel geheel bewolkt,
3 oktober 2017	19.00	23.00	12 °C, wind 3 Bft W, half bewolkt

3 Resultaten vleermuisonderzoek

3.1 Beschrijving waarnemingen

De volgende soorten zijn meermaals en met zekerheid vastgesteld:

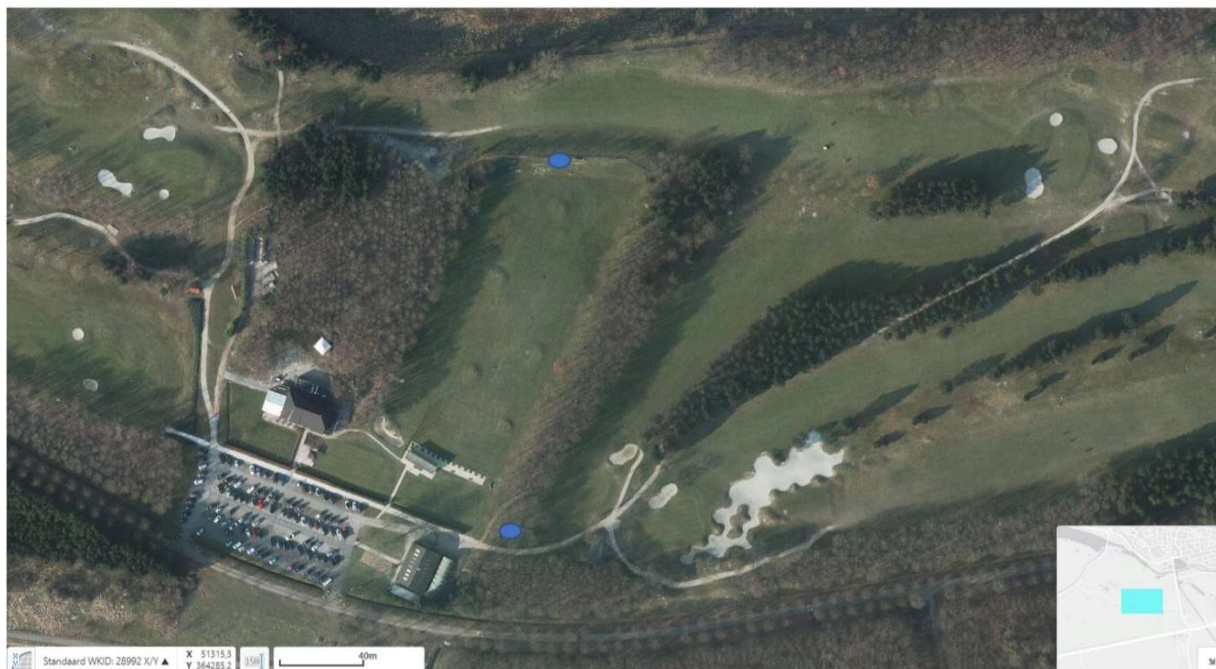
- **Gewone dwergvleermuis;**
- **Ruige dwergvleermuis;**
- **Grootoorvleermuis (spec.)** (gewone en mogelijk grijze);
- **Watervleermuis**
- Laatvlieger;
- Baardvleermuis (spec.);
- Rosse vleermuis.

Van de vet gedrukte soort zijn waarnemingen verricht bij het te verhogen afslagnet.

In onderstaande figuur 3.1 is de locaties van de batloggers (SM4 BAT) weergegeven.

Op 26 juni en 3 oktober hebben de batloggers tijdens de aangegeven tijd van de veldwerkzaamheden continu op locatie gelegen waarbij de opnametijd is op getriggerd opnemen is afgesteld.

Verder is lopend het overig deel van het plangebied in kaart gebracht met een Echometer 2 pro en de Petterson D240X. Hierbij is met het horen van een vleermuis ook met behulp van de warmtebeeldcamera en/of zaklamp de locatie van de vleermuis (hoogte en vliegrichting) zo mogelijk bepaald.



Figuur 3.1. Locatie verschillende batloggers (blauw) 26 juni en 3 oktober 2017 (bron ondergrond: www.zeeland.nl)

Tabel 3.1. Geluidsopnamebestanden

locatie	Gewone dwerg-vleermuis	Ruige dwerg-vleermuis	Grootoor-vleermuis (spec)	Water-vleermuis	Baard-vleermuis (spec)	Laat-vlieger	Rosse vleermuis	Diverse vleermuizen
	PIPPIP	PIP NAT	PLEAUR	MYODAU	MYO	ETSER	NYCNOC	NOID
TOTAAL	111	21	6	10	3	2	1	37
* totaal ronde 26-6-2017	63	4	4	1			1	7
20170626 M500 384 nabij afslagpunt en bomerij	1	1						0
20170626 SM4 in net	42	2						1
20170626 echo 2 prolopend	20	1	4	1		2	1	6
* totaal ronde 3-7-2017	48	17	2	9	3			30
20171003 SM4 in net	17	5	1	1				1
20171003 noordelijk van net				1				2
20171003 M500 384 nabij afslagpunt en bomerij	31	12	1	7	3			27

Verklaring:

NOID gecombineerde waarneming met andere soort(en), veelal mix van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en/of watervleermuis of een mix van echolocatie en roep.

Waarneming is een geluidsopname op een bepaald moment: een vleermuis kan met rondjes vliegen/foerageren als een exemplaar voor een grote hoeveelheid waarnemingen zorgen. De hoeveelheid waarnemingen zegt dus niet direct iets over het aantal voorkomende vleermuizen.

Tijdens het uitgevoerde vleermuisonderzoek zijn verschillende vleermuissoorten en verschillende gebruiksoorten van de gebieden (foerageren, vliegroue, mogelijke verblijfplaatsen) waargenomen. In onderstaande tekst is een beknopte toelichting gegeven van de verschillende functies die het plangebied (en de directe omgeving vervult voor vleermuizen (en voor welke soorten). Vervolgens wordt ingegaan of deze functie vanwege de voorgenomen ontwikkeling wordt beperkt danwel deels komt te vervallen en welke maatregelen hiervoor nodig zijn om dit te compenseren/mitigeren.

Vliegroue

Op basis van de uitgevoerde veldbezoeken blijkt dat voornamelijk de noordwest rand tegen de terreingrens als vliegroue wordt gebruikt. Verdere wordt vermoedelijk de windluwe kant van de bomerijen aan de grazige begroeiing veelvuldig gebruikt als vlieg- en foerageerroute. Dit wordt bevestigd door de waargenomen foeragerende vleermuizen aan de oostzijde van de bomerij langs het afslagpunt.

Andere duidelijke vliegroues zijn niet vastgesteld. In de trekperiode zijn in de nabijheid van het net geen duidelijke vliegroues waargenomen van bijv. ruige dwergvleermuis over het plangebied.

Omdat geen duidelijke vliegroues over en/of direct langs het net zijn waargenomen is er geen bezwaar tegen het verhogen van het net.

In onderstaande figuur 3.2 is de locaties van de belangrijkste vliegroues/foerageergebied weergegeven.



Figuur 3.2. Locatie belangrijkste vlieg- (geel) en foerageergebieden en -routes (blauw) (bron ondergrond: www.zeeland.nl)

Foerageergebied

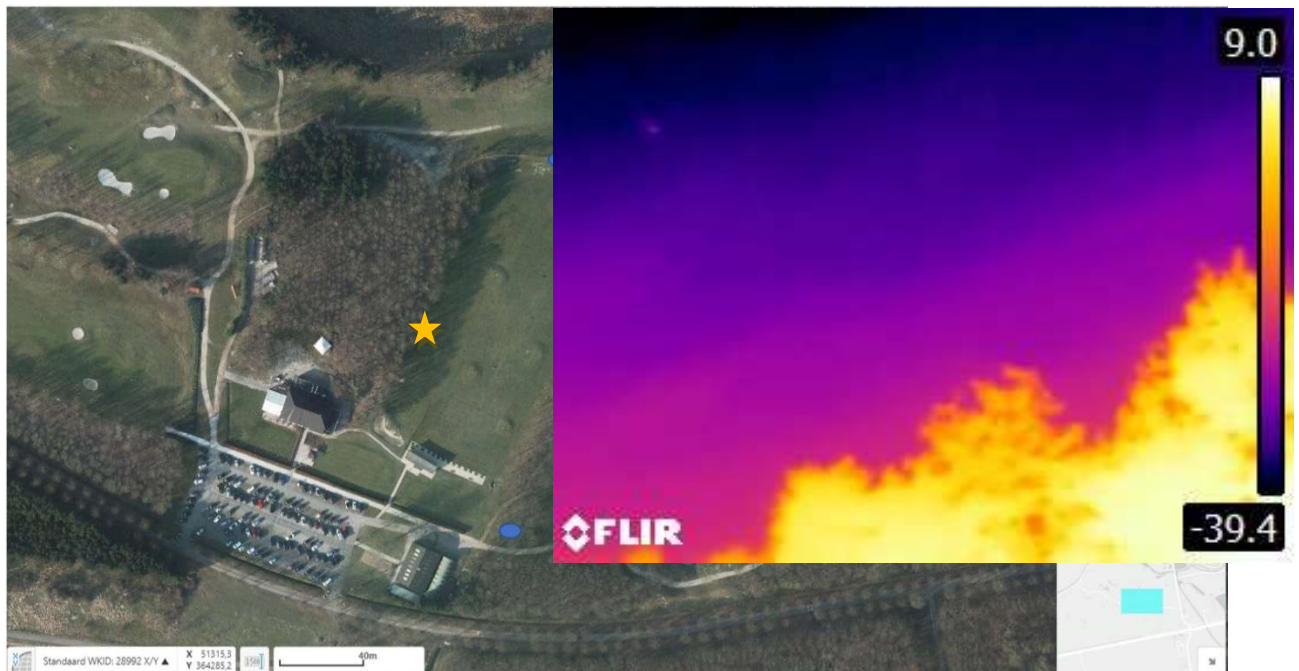
Bomen rondom afslagnet en gras binnen afslaggebied

Tijdens het onderzoek is gebleken dat binnen het afslaggebied enkele vleermuissoorten foerageren. Het betreft de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en de grootoorvleermuis spec. (gewone en mogelijk eveneens grijze).

Dit foerageergebied blijft gehandhaafd, mitigerende maatregelen zijn hiervoor niet noodzakelijk.

Tijdens het foerageren wordt vooral op langs en (1 tot 3 meter) boven de bomenrijen gevlogen. In onderstaande afbeelding 3.2 is een foto (gemaakt op 3 oktober) opgenomen van een foeragerende gewone dwergvleermuis die enkele meter boven de bomenrij ten westen van het afslagnet vliegt.

Hieruit blijkt dat de vleermuizen in de huidige situatie met foerageren op deze hoogte ook over het net vliegen, maar tijdens het verhogen van het net mogelijk met het net in aanraking kunnen komen. Voor deze foeragerende bewegingen wordt aanbevolen om het te verhogen net (eventueel met extra maatregelen) voldoende zichtbaar te maken. Hierdoor kunnen foeragerende vleermuizen op tijd het net ontwijken.



Figuur 3.2. Locatie (geel) vliegende gewone dwergvleermuis 3 oktober 2017 (bron ondergrond: www.zeeland.nl)

Bomen ten noorden van afslagnet en grasvegetatie buiten afslagnet

Tijdens het onderzoek is gebleken dat het (juist buiten het plangebied) gelegen te behouden bosgebied en de grazige vegetatie van het een belangrijk foerageergebied vormt voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, baardvleermuis spec., grootoorvleermuis spec. en watervleermuis. Als de verhouding tot de waarnemingen binnen het afslaggebied wordt beoordeeld dan blijkt dat een veelvoud van de waarnemingen (> 2 a 3 maal zo veel waarnemingen) buiten het afslaggebied afkomstig is. Hierdoor zijn vermoedelijk het grootste deel van de geluidsbestanden van de batlogger in het net ook afkomstig van deze foerageerbewegingen die parallel aan het net plaatsvinden. Dit is tijdens de veldronden in het veld ook bevestigd (doordat vliegbewegingen met een zaklamp zijn gevolgd).

Dit foerageergebied blijft eveneens gehandhaafd en wordt door het verhogen van het net niet belemmerd, mitigerende maatregelen zijn hiervoor niet noodzakelijk.

3.2 Mitigatie

Aangezien tijdens de terreinbezoeken is waargenomen dat er geen (belangrijke) vliegroue over of direct lang het te verhogen afslagnet aanwezig is en er geen grootschalige vliegbewegingen over het net zijn waargenomen, is er geen bezwaar om het net te plaatsen.

Wel is het mogelijk dat vleermuizen tijdens het foerageren met het verhogen van het net een andere route dan nu gebruikelijk is moeten gebruiken. Hierbij is de zichtbaarheid van het net belangrijk. Aanbevolen wordt dan ook om (in het kader van zorgvuldig handelen) te zorgen dat het net voor vleermuizen (en een mogelijk in de omgeving aanwezige ransuil) voldoende zichtbaar is.

4 Conclusies

Vleermuizen

Op de locatie is de aanwezigheid van 7 vleermuissoorten aangetroffen; gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, baardvleermuis (spec.), watervleermuis, grootoorvleermuis (spec.), laatvlieger en rosse vleermuis. Tijdens het onderzoek zijn baltsroep van gewone en ruige dwergvleermuis waargenomen (nabij het clubgebouw en langs de bomenrij ten oosten van het afslagnet). Omdat geen werkzaamheden voorzien waarbij mogelijk mogelijke verblijfplaatsen worden aangetast is het onderzoek hier niet nader op ingezoomd en zijn geen mitigerende maatregelen nodig.

Omdat geen sprake is van een duidelijke vliegroute over of direct lang het net is het niet noodzakelijk om een ontheffing aan te vragen bij de Provincie Zeeland vanwege het mogelijk blokkeren van een vaste vliegroute danwel om het verhogen van het net niet uit te voeren.

Wel wordt aanbevolen om (in kader van zorgvuldig handelen) te zorgen dat het verhoogde net voor vleermuizen en vogels (waaronder een mogelijk aanwezige ransuil) voldoende zichtbaar is.

Tijdens het foerageren van de verschillende aangetroffen vleermuissoorten kunnen deze doordat ze lang de bomenlanen vliegen met foerageren in de huidige situatie vrij eenvoudig over het net vliegen. Bij het verhogen van het net vliegen ze hier in de natuurlijke situatie niet overheen en moeten ze het net tijdig kunnen signaleren om het te ontwijken.

Het net kan goed zichtbaar gemaakt worden door bijvoorbeeld voldoende grof net te gebruiken, grote(re) bomen achter het net te plaatsen (waardoor vleermuizen vanzelf hoger gaan vliegen of afbuigen) en/of objecten in het net te plaatsen, zoals bijv. bakens (wit of rode bollen, of krullen zoals deze ook bij kabels wel wordt toegepast).

Volledigheid inventarisatie

De inventarisatie is een uiteraard een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze (op een ander tijdstip) wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Wet natuurbescherming vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methode en inspanning is dan ook voldoende invulling gegeven aan artikel 1.11 (zorgplicht) van de Wet natuurbescherming. Wat betreft het vooronderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Literatuur

- Atlas van de Nederlandse vleermuizen, H. Limpens, KNNV, 1997
- www.verspreidingsatlas.nl
- Kennisdocument gewone dwergvleermuis, <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-004-Kennisdocument-Gewone-dwergvleermuis-1.0.pdf>
- Kennisdocument ruige dwergvleermuis, <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-018-Kennisdocument-Ruige-dwergvleermuis-1.0.pdf>
- Kennisdocument rosse vleermuis, <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-016-Kennisdocument-Rosse-vleermuis-1.0.pdf>
- Kennisdocument watervleermuis, <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-020-Kennisdocument-Watervleermuis-1.0.pdf>
- Kennisdocument gewone grootoorvleermuis, <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-005-Kennisdocument-Gewone-grootoorvleermuis-1.0.pdf>

5 Bijlage 1 Wettelijk kader

Hieronder volgt een algemene beschrijving van de Natuurwetgeving, gevolgd door betreffende onderdelen van de wetgeving.

De Nederlandse natuurwetgeving

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedsbescherming en soortbescherming. De gebiedsbescherming is geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998 en omvat de Natura 2000-gebieden. Per 01/01/2017 zijn beide onderdelen (en de Boswet) geïntegreerd in de Wet natuurbescherming (Wn).

Gebiedsbescherming

In de Natura 2000 gebieden zijn de beschermde natuurmonumenten alsmede de gebieden met de status Vogel- en/of de Habitatrichtlijngebied (Voorheen Speciale beschermings Zones, Sbz's) opgenomen.

Globaal kan worden gesteld dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedsspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten het beschermde gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied.

Soortbescherming

De soortbescherming is per 01/01/2017 ook opgenomen in de Wet natuurbescherming. Deze wet omvat ook de bescherming van Habitatrichtlijnsoorten buiten de aangewezen Natura 2000-gebieden. Deze bescherming geldt overal in Nederland, ook in de beschermde gebieden. De soortbescherming kent geen externe werking. Projecten worden getoetst aan de directe invloed op beschermde waarden binnen de grenzen van het projectgebied. Conform deze wet is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van mogelijke voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Vanuit deze kennis dienen plannen e projecten getoetst te worden aan eventuele strijdigheid met de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming.

Onder de werking van de soortbescherming vallen circa 930 dier- en plantensoorten. Alle inheemse zoogdieren, vogels, amfibieën, en reptielen zijn beschermd. Tevens hebben een aantal planten, vissen, insecten en ongewervelden een beschermde status. Voor de in het wild voorkomende planten en dieren geldt bovendien de algemene zorgplicht (art. 1.11).

Volgens de Wet natuurbescherming mogen beschermde dier- en plantensoorten niet worden gedood, gevangen, opzettelijk worden verontrust of gedood. Voortplanting- of vaste rust of verblijfplaatsen mogen niet opzettelijk worden beschadigd of vernield. Habitatrichtlijnsoorten mogen tevens niet opzettelijk worden verstoord. Beschermde planten mogen niet opzettelijk van hun groeiplaats worden verwijderd of vernield. De verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming (Wn) staan vernoemd in onderstaand kader.

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming (Wn)

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen

Bron: Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, Ministerie van Economische Zaken

De werkingssfeer van de Wet natuurbescherming is niet beperkt tot of gerelateerd aan speciaal aangewezen gebieden, maar geeft de beschermde soorten **overal** in Nederland bescherming.

In o.a. artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 van de Wet natuurbeschermingswet worden de ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden weergegeven. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de ontheffing- of vrijstelling (zoals werken met een goedgekeurde gedragscode) hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied.

- **Beschermde soorten – met (Provinciale) vrijstelling:**
Voor deze soorten geldt een vrijstelling van een of meerdere verbodsbepalingen (zoals bijvoorbeeld het vangen van dieren en/of het vernielen van vaste verblijfsplaatsen. Voor deze soorten is derhalve in veel gevallen geen ontheffing nodig. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de zorgplicht, die eveneens van de Wet natuurbescherming uitgaat.
Soorten die vallen onder de vrijstelling betreft over het algemeen (en dus per Provincie verschillend) onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals algemene muizen- en spitsmuizen, de woelrat, de egel, konijn, ree en vos, algemene amfibiesoorten, waaronder de bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander.

- Overige 'nationaal beschermde' soorten:

Voor deze soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer een mogelijkheid voor ontheffing, welke aan drie criteria wordt getoetst: er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'.

Voor deze soorten is derhalve een ontheffing nodig of kan gewerkt worden met een goedgekeurde gedragscode. Soorten die vallen onder dit nationale beschermingsregime vallen betreft onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals das, boommarter, algemene amfibieën en reptielen alpenwatersalamander, hazelworm, flora als schubvaren en bokkenorchis en vissoorten waaronder de grote modderkruiper. Daarnaast geldt ook voor deze soorten de algemene zorgplicht.

- Habitatrichtlijnsoorten:

Voor deze soorten geldt het zwaarste beschermingsregime en is voor ruimtelijke ontwikkeling geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten dient een ontheffing te worden aangevraagd, welke aan drie criteria wordt getoetst: er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Wel kan als voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang ook bij ruimtelijke ontwikkeling gewerkt worden met een goedgekeurd gedragscode. Daarnaast geldt ook voor deze soorten de algemene zorgplicht. Tot dit beschermingsregime horen o.a. alle vleermuissoorten, de bever, otter, noordse woelmuis, verschillende amfibiesoorten waaronder rugstreeppad en kamsalamander.

- Vogelrichtlijnsoorten:

Alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. Voor deze soorten geldt het zwaarste beschermingsregime en is voor ruimtelijke ontwikkeling ook geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten dient een ontheffing te worden aangevraagd, welke aan drie criteria wordt getoetst: er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Wel kan als voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang ook bij ruimtelijke ontwikkeling gewerkt worden met een goedgekeurd gedragscode. Daarnaast geldt ook voor deze soorten de algemene zorgplicht.

Zorgplicht

Voor alle in het wild voorkomende plant- en diersoorten, dus ook voor onbeschermden en beschermden soorten die zijn vrijgesteld geldt wel de ook 'algemene zorgplicht' (art. 1.11 Wet natuurbescherming). Deze zorgplicht houdt in dat initiatiefnemer passende maatregelen moet nemen om schade aan beschermden gebieden en in het wild voorkomend plant en diersoorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

De kwetsbare perioden voor de verschillende soortgroepen zijn niet allen gelijk. Als 'veilige' periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half augustus tot half november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en diersoorten als vleermuizen, overige zoogdieren en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Indien een locatie in die periode bouwrijp wordt gemaakt, kan daarna gedurende het winterseizoen en het daaropvolgende voorjaar probleemloos worden gewerkt. Zo kan bijvoorbeeld vegetatie gedurende het groeiseizoen kort gemaaid worden, zodat er geen vogels gaan broeden en het tegen de winter ook ongeschikt is voor kleine zoogdieren of amfibieën die in winterslaap gaan.

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermden soorten worden waargenomen dienen maatregelen genomen te worden om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te voorkomen (bijvoorbeeld wegvangen en verplaatsen of terreindelen af te zetten en het werk ter plaatse stil te leggen). Ecologische begeleiding kan hierin voorzien.